

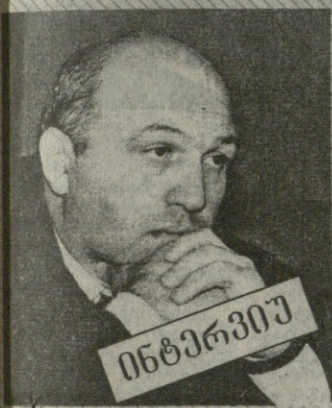
საქართველო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით № 5 (1706) 2 — 8 თებერვალი, 1999 წ. ● ღირსი 50 თეთრი

მამუკა ბიორგაძე:

მე-2 გვ.

„იბრებ,
მინისტრების
ქონებას
რომ
შეხედავ“...

ინტერვიუ

„ქართველი აკაკი ასათიანი:

მე-2 გვ.

ხალხი
უკვდავია და
გზას
უსათუოდ
გაიგნებს“...

ინტერვიუ

ყველას! ყველას! ყველას!

მე-2 გვ.

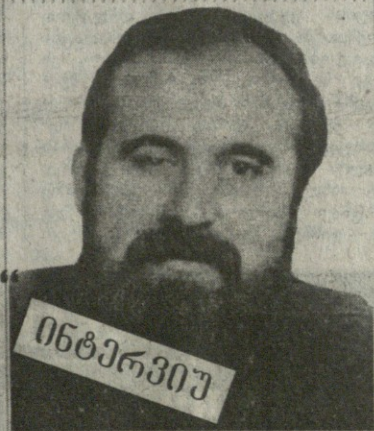
რატომ ნადირობენ ელითას
ჯგუფზე სამეგრელოს ტყეებში

ქოვენტური
კრედიტების
25 იანვრის
რადიონდგეგმეულები

მე-4 გვ.

„გისარდეთ ალექსანდრე ქართველს, ახალი მესრო- მეზოცები მოგვევლინენ“

მე-3 გვ.

ინტერვიუ

ზელიმხან იანდარბიევი:

ოჰი, როგორც ოჰი...

მე-3 გვ.

— საპირისა და იუმორის კუთხე —

რუბრიკის მასანიძეალია
ნიკოლოზ
იოსებია

ჟღერობი სტრეკონები
ნეცნობ მითივზე
(სიმონა დოლიძის პანაგია)

მე-3 გვ.

ნოდარ
ნათაძე

მე-6 გვ.

ხმა ხალხიდან

ერთადერთი საშუალო
მოგვალ საპარლამენტო
არჩევნებშია

მე-8 გვ.

აპაქი ასათიანი: ჩვენი ხალხი უკვდავია და გზას უსათუოდ გაიგნებს

— ბ-ნო აპაქი, ხელისუფლებასთან ოპოზიციურად განწყობილ პოლიტიკურ ძალებში თქვენი პოლიტიკური ორგანიზაცია, შეიძლება ითქვას, ეროვნული მოძრაობიდან გამოსული ყველაზე სოლიდური და ამავე დროს, რადიკალური ძალაა. აქედან გამომდინარე, ადგილობრივი არჩევნების შემდეგ, პარლამენტის არჩევნების წელს, საინტერესოა თქვენი აზრი, არის თუ არა შანსი, რომ ეროვნულმა ძალებმა წარმატებას მიაღწიონ და თქვენი პოლიტიკური ორგანიზაციის შესაძლებლობებსაც როგორ აფასებთ?

— სამწუხაროდ, ისეთი სახე მხოლოდ ჩვენთან პოლიტიკურმა ცხოვრებამ, ქორეების, ვარაუდების და ინტრიგების სფეროდ იქცა, არაა, უნდა იყოს რეალური და კონკრეტული ლაპარაკი. ჩვენი პარტია რადიკალიზმით, სხვათა შორის, არ გამოირჩევა. თვით ეროვნული მოძრაობის დროს ჩვენ, ალბათ, ერთ-ერთი ყველაზე ზომიერი პარტია ვიყავით, მრგვალ მაგიდაშიც მათ შორის. გადატრიალების შემდეგ მომდევნო პარლამენტშიც კონსტრუქციულობით გამოვიჩინეთ, მაგრამ ვითარების მიხედვით მოქმედებს პოლიტიკური ორგანიზაცია და ვითარებამ გვაიძულა რადიკალიზმისაკენ გადავიხილეთ, რადგან ზომიერი და კონსტრუქციული ურთიერთობა შეუძლებელი გახდა ამ ხელისუფლებასთან. ძნელია რადიკალურად არ დაუბრუნდეთ ამ ხელისუფლებას, რომელიც, მოდით, პირდაპირ ვთქვათ, თავისი ქვეყნის სანაღმრებლოდ მოქმედებს. რომ ვთქვათ, რაღაცას ცდილობს და არ გამოსდის, ეს სხვა საკითხია, მაგრამ არ შეიძლება ქვეყანას ჰყავდეს ეკონომიკური ჯგუფი დამსაჯავებული ხელისუფლება, რომელიც ქვეყანას თვლის ხელში ჩაგდებულ გემად და ახლა ნადავლის გაყოფაზე ზრუნავს მხოლოდ. გინდაც უარყოს ვინმემ, გინდაც არა, აგერ

არის გაზეთები, აგერ არის ხელისუფლების ოფიციალური სტრუქტურების მოსხენები, აგერ არის პრეზიდენტი შევარდნაძის გამოსვლები, სადაც აღიარებულია, რომ ქვეყანას მართავს ჯგუფი ადამიანებისა, რომელიც ამ ქვეყანას უყურებს, როგორც ნადავლს და ერთმანეთს მხოლოდ იმიტომ ეწინააღმდეგებიან, რომ ვიღაცას მეტი ხვედრა ამ ნადავლიდან და ვიღაცას ნაკლები.

ამიტომ, ჩვენი რადიკალიზმი გასაკვირი არ უნდა იყოს არავისთვის. ერთი რამაც გამოიწვია ადგილობრივ არჩევნებში, რომ ჩვენ უკეთ მოვემზადეთ, უფრო ორგანიზებულად ჩავატარეთ საარჩევნო კამპანია და ეს შედეგებშიც აისახა და მეორეს მხრივ, მოსახლეობის განწყობილება და დამოკიდებულება ამ ხელისუფლების მიმართ სულ უფრო რადიკალური ხდება და ის ფაქტი, რომ, თუნდაც სხვადასხვა მიმართულებით, მაგრამ ოპოზიციამ საერთო ჯამში მოუგო არჩევნები ხელისუფლებას, ამის გამოსაყვანი რამდენიც არ უნდა იძიოს მოქალაქეთა კავშირმა, რომ მან დააგროვა უფრო მეტი ქულა, ვიდრე 1995 წელს, რომ მან მოიგო არჩევნები, ფაქტია, რომ მას მოსახლეობა აღიქვამს, როგორც არა ცალკეულ პარტიას, არამედ, როგორც ხელისუფლებას, და ჯამში ამ ხელისუფლების მოწინააღმდეგეთა მიერ მოპოვებული ხმებისა მეტია, ვიდრე ხელისუფლების მომხრეებისა.

ეს ტენდენცია გაძლიერდება და მე ვფიქრობ, უპერსპექტივო იქნება მოქალაქეთა კავშირისა და ყველა ამ ხელისუფლების მხარდამხრის მომავალი. ეს ეხება იმათაც, ვინც ქადაგებს, რომ, იცით რა, მოქალაქეთა კავშირი, კი ბატონო, ცუდია, მაგრამ პრეზიდენტი კარგიაო, ეს არის ერთი და იგივე. რა თქმა უნდა, შევარდნაძე სერიოზული ფიგურაა, მაგრამ როგორც პოლიტიკური მოღვაწე და როგორც

სახელმწიფოს მეთაური, ის, მე ვთვლი, რომ უპერსპექტივო მოვლენაა სადღესოდ ქვეყნისათვის. ამიტომ, ჩვენ ვფიქრობთ, რომ მოუხედავად იმ მიზეზს, რომ მართლაც ადგილობრივი არჩევნებისათვის, — ჩვენ არ გვქონდა საპარლამენტო ტრიაზუნი სამი წლის მანძილზე, არანაირ სახელისუფლო სტრუქტურებში არ ვიყავით წარმოდგენილი, სიმართლე უნდა ითქვას, რომ არც მასმედიაზე გასვლის საშუალება არ გვქონდა, ყველა შემთხვევაში, იმ სატელევიზიო არხებზე, რომლებიც მთელ საქართველოში ვრცელდება, არც ფინანსური შესაძლებლობები გაგვქონდა უკეთესი სხვებთან შედარებით, ჩვენ მაინც წარმატებით შედეგები ვაჩვენეთ, ყველაზე უკეთესი არასაპარლამენტო პარტიების შორის და საპარლამენტო პარტიებსაც გაუტყუდობდით. არასაპარლამენტო პარტიებიდან მხედველობაში მყავს ეროვნული მოძრაობიდან გამოსული პარტიები, რომლებმაც, სანყენია, მაგრამ დიდი მარცხი განიცადეს. ეს კიდევ ერთხელ მეტყველებს, რომ რომანტიკული პერიოდი პოლიტიკურ ცხოვრებაში დიდი ხანია დამთავრდა და დანაშაულია სერიოზული პოლიტიკური პროცესები, რომელსაც ქსირდება ასევე სერიოზული ორგანიზაციული, იდეოლოგიური, პოლიტიკური მუშაობა. ეს არის რთული პროფესიული საქმიანობა, მაგრამ ჩვენში ცოტა გულუბრყვილოდ უყურებენ ამას. კი, ოპოზიციურად არის განწყობილი მოსახლეობის დიდი ნაწილი, მაგრამ ეს სულაც არ ნიშნავს იმას, რომ ძველი მოღვაწეობის გამო, თუნდაც ეროვნულ მოძრაობაში, ხალხი მხარს დაგვიჭერს დღეს უკვე როგორც აღვნიშნე, სხვა პროცესებში ქვეყანაში, სხვა ამოცანების წინაშე ქვეყანა, ვიდრე 80-იან წლებში იყო, ვიდრე 91-ში, 92-ში იყო, ამიტომ, ლაპარაკი

გაგრძელება მე-4 გვ.

აპაქი ასათიანი: უსიძლეო, როსა ქონებას უხედავ...

— ბ-ნო ასათიანი, საკითხავი არც არის, გაგისმართათ თუ არა ევროსაბჭოში საქართველოს გაერთიანება, მაგრამ საინტერესოა, გასდით ევროპელი?

— მე ევროპელი და ქართველი საქართველოს ევროსაბჭოში გაერთიანებამდეც ვიყავი. ამის პრობლემა სახალხო პარტიას და მამუკა გიორგაძეს არ გვექონა. სხვათა შორის, ვილატ-ვილატებისაგან განსხვავებით, არც ჩვენს ევროპელობასა და ქართველობაში გაგვჩენია არასდროს ეჭვი.

— როგორც ფრაქცია „მოქალაქეების“ თავმჯდომარე მისილ სააკაშვილმა სტრასბურგიდან გამოგვცა, ევროსაბჭოში გაწევრიანება ბუნებრივ მოვასწარით. რამდენადაც ჩვენთვის ცხადია, წლებადგელი საქართველო თავისი განვითარების პრიციპებითა და სტილით ბევრად შორს დგას იმ კრიტერიუმებიდან, რომელთაც ევროპული გაერთიანების წევრი სახელმწიფო უნდა აკმაყოფილებდეს. ეს ხომ არ ნიშნავს, რომ კიდევ ერთხელ ვისარგებლეთ შევარდნაძის საერთაშორისო ავტორიტეტით?

— შევარდნაძის ავტორიტეტით ეს საკითხი ნამდვილად არ გადაწყვეტილა, მაშინ მისთვის ეს ცოტა შეურაცხყოფილიც კი იქნება, რომ მას პრეტენზია აქვს მსოფლიო პოლიტიკაზე აქვს მსოფლიოს პრეზიდენტის შესწრაფი ევროპის საბჭოში. პერსონალურად გადაწყვეტასთან არ არის დაკავშირებული, ეს განაპირობა იმან, რომ ევროპა ასრულებს თავის გეოგრაფიულ-პოლიტიკურ ფორმირებას. ევროპის საბჭოს მიღმა დარჩენილი იყვნენ კავკასიის ქვეყნები, ბელარუსია და იუგოსლავიის პრაქტიკულად კონფლიქტურ სიტუაციაში მყოფი ქვეყნები. სხვათაშორის, ეს ის ბელარუსია, რომელიც გამოაგდეს ევროსაბჭოდან. იმიტომ უნდა ვაღიაროთ, რომ საქართველოს მდგომარეობა შედარებით უკეთესია, რა თქმა უნდა, შორს არის მსოფლიო სტანდარტებისაგან, მაგრამ გარ-

კვეთნილად ეს არის ავანსი იმისათვის, რომ წავგახალისოთ უკეთესი ცვლილებებისაკენ.

— ნახალისებამი უფრო ლესად რას გულისხმობთ?

— ვგულისხმობ იმას, რომ სტანდარტებს, რომელსაც უნდა აკმაყოფილებდეს ევროსაბჭოს ქვეყანა, ეს არის ჯანსაღი პოლიტიკური ცხოვრების დამკვირვება, რეალური თვითმმართველობა, რეალური რეფორმები, კორუფციის დონის შეზღუდვა მინიმუმამდე მაინც, ჯანსაღი ეკონომიკური ცხოვრების დანერგვა, ადამიანის უფლებების დაცვა, ეროვნული უმცირესობის საკითხი; ეს ძირითადი მიმართულებებია, რომლებიც უნდა განახორციელოს საქართველო.

— აფხაზეთის პრობლემის მოგვარებასთან დაკავშირებით, თუ შეგიძლიათ სიახლე შემოგვთხროთ?

— აფხაზეთის, თუ ნებისმიერი სხვა პრობლემა დამოკიდებულია მხოლოდ და მხოლოდ ჩვენს პრობლემაზე, გერმანია თუ სხვათა რეზოლუციები არის დამატებითი ფაქტორები, რომლებმაც შეიძლე-

გაგრძელება მე-5 გვ.

ყველას! ყველას! ყველას! რატომ ნადირობენ ელიტას ჯგუფზე სამხრეთის ტყეებში

19 ოქტომბრის „სამხედრო აჯანყებასთან“ დაკავშირებით, სამხედრო ელიტა 50-ზე მეტი ზვიად გამსახურდიას კანონიერი ხელისუფლების მომხრე დააპატიმრეს. შევარდნაძის მიერ დატყვევებული ანტიეროვნული პოლიცია განაგრძობს ნადირობას ელიტასა და მის ჯგუფზე სამხედრო ტყეებში. შევარდნაძის დამხრეველი პოლიტიკური კურსის პროპაგანდისტი პრესა და ტელევიზია, დასცინიან რა „სამართალდამცველებს“ უნათობისათვის, ელიტასა და მის ჯგუფს დროულად დააპატიმრებს მოითხოვენ და ფაქტურად, მათი ლიკვიდაციისკენაც აქეზებენ.

ურნალობის ტყეებში უახლოეს წარსულში ერთხელ უკვე შეასრულეს დამნაშავეობრივი როლი ჩვენი ერის წინასწარ და განვითარების საქმეში 1991 წელს სახელმწიფო ტელევიზიის წინ მოწყობილი ინტრიგული საპროტესტო აქცია, რაც ფაქტურად გახლდათ შეთქმულები ეროვნული ხელისუფლების წინააღმდეგ. სახელზე იყო ჟურნალისტების ალიანსი შეიარაღებულ ძალებთან, რის კატასტროფულ შედეგებზეც ვიმკითხვე.

19 ოქტომბრის „სამხედრო აჯანყების“ ნამდვილი არსი დღემდე გასაიდუმლოებული იყო. საიდუმლო იყო ფარდა ახლა მემამოხეების მიერ ტყიდან გამოგზავნილმა „ლია ნერილმა“, რომელიც დაიბეჭდა 1999 წლის იანვრის №1 (23) გაზეთ „ჭყონდიდელში“. გათავაზობთ ნერილის შემოკლებულ ტექსტს უკუბრუნების სახით, რათა ისმინოთ და გულისხმავთ: „... 1998 წლის 12 ოქტომბრის ჩვენი ქალაქ სენაკში, სადაც მივიღეთ ამაზრზენი ინფორმაცია, რაც დამოგმარების შემდეგ 1998 წლის 24 ოქტომბრის ქ. ზუგდიდში უნდა გამართულიყო მიტინგი, სადაც გამოცხადდებოდა სამხედრო დამოუკიდებელ რესპუბლიკად მიტინგის ორგანიზატორი გახლდათ სამხედრო ჯგუფის მეთაური ბონდო ჯი-

ქია, რომელიც უშუალოდ შევარდნაძის დაგეგმვას ასრულებდა. სამხედრო ჯგუფი დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ დაიწყებოდა სამოქალაქო ომი სამხედრო ჯარსა და დანარჩენ საქართველოს შორის, რისთვისაც შევარდნაძის წინასწარ შეყვანილი ჰყავდა ორი ათასამდე ჯარისკაცი ზუგდიდში, რომლებიც ვითომ დაუპირისპირდებოდნენ შევარდნაძის ხოცვას და გაჩაღდებოდა მძათეკვლელი სამოქალაქო ომი, რასაც, ბუნებრივად, მოსახლეობა აყვიროდა, რის შედეგად სამხედრო შევარდნაძის გეგმით არ იარსებებდა. საჭირო გახდა სასწრაფო მოქმედება. შეიკრიბა საქართველოს ტერიტორიაზე მშვიდობიანი ქ. სენაკში შემოწვევებული იქნა გეგმა, თუ როგორ გვემოქმედა საქართველოს გადასარჩენად. კერძოდ, როგორ გვეხსნა სამხედრო განადგურებისაგან.

სენაკში ჩამოვიდნენ საქართველოს კანონიერი უზენაესი საბჭოს დეპუტატები (მათი ერთი ჯგუფი) ჩვენი ქვეყნის ფარგლებს გარედან. შემოწვევებული გეგმა მოწონებული იქნა და დაიკვირნენ ეროვნული გვარდიის პოლკოვნიკ ელიტას გარშემო. ამავე დროს, დაიწყო მოლაპარაკება სამხედროში დისლოცირებული სამხედრო ნაწილებს მეთაურებთან. რამდენიმე მეთაურმა პირდაპირ განაცხადა, რომ ისინი ელოდებოდნენ ბრძანებას — რათა მიმასთან გაესწორებინათ სამხედრო. მათი ნათქვამი ჩანერგა ილია და თავის დროზე გამოვაცქევინებ მათ გვარებს, ბევრმა თავი შეიკავა, ხოლო რამდენიმე მეთაური დახმარებას დაგვიპირდა, ეს იმის შემდეგ, როცა თავად დაიწყო ნენ მოსალოდნელ უბედურებამ.

1998 წლის 18 ოქტომბრის მივიღეთ ინფორმაცია მიტინგის თარიღის უკან დაწევის შესახებ. ზუგდიდში ჩამოვიდა რამდენიმე პირი, ვითომ ზვიადისგან,

რომლებიც წაიყვანდნენ მიტინგს. ბ-ნო ასათიანი ელიტა კი იძულებული გახდა დაეწყო სასწრაფო მოქმედება და 1998 წლის 19 ოქტომბრის ღამის 2 საათზე თავისი პატალიონით განაიარაღა სენაკში დისლოცირებული ჯარის ნაწილი, რომელიც მზად იყო სამხედრო ჯარის ასაორბელებად, ხელი იგდო ორმოცამდე მიმიე ტექნიკა და ნამოვიდა.

სენაკი-მარტვილი-ხონის მიმართულებით ქ. ქუთაისისკენ ...

მასთან მოსალოაპარაკებლად მოვიდნენ იმერეთის გუბერნატორი თემურ შაშიშვილი და უშიშროების მინისტრი ჯემალ გაბოკიძე. დაიწყო მოლაპარაკება, რათა ზუგდიდში გაეყვანათ შევარდნაძის ჯარი და არ გამართულიყო მიტინგი, რაც შაშიშვილმა დაუყოვნებლივ აცნობა შევარდნაძეს.

ქართველები ყველა გახსოვთ, ალბათ, შევარდნაძის რამდენიმე სატელევიზიო გამოსვლა გალის ტრაგედიის დროს, რომ საქართველოს არ ჰყავს ჯარი, რომ საქართველოს არა აქვს იარაღი, რომ საქართველოს არა აქვს თანხები, ომი რომ აწარმოოს საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობისათვის. სამაჩაბლოსა და აფხაზეთის დასაბრუნებლად, მაგრამ შევარდნაძის ჯარისკაცები, იარაღი და თანხებიც უკვე იყო, ოღონდ ქართველების დასახოცად. სამშობლოს ერთიანობის დასაცავად მუდამ შემართული კოლხები არ დაუშვებენ საქართვე-

ლოს დაშლას, არ ეღირობა შევარდნაძის თავისი გეგმის განხორციელებას სამხედრო ჯარის დამოუკიდებლობის გამოცხადების შესახებ. ... კოლხეთის მკვიდრნი, დღეს აკაკი ელიაშვილი იხსნა საქართველო საბოლოო განადგურებისაგან, მაგრამ ეს ... ხელს ისევ მოსალოდნელია ...

ამ თავზარდამცემ წერილს ხელს აწერენ „მებრძოლი საქართველოს პატრიოტები“. წერილის გაგრძელება იქნება, გავუწყებ რედაქციას.

სენაკის სამხედრო ჯანყი საზოგადოებისათვის დღემდე ბუნებრივად გაუგებელი ფაქტად რჩება. „აჯანყება“ აშკარად მოუწვადებული ჩანდა, რამაც დაგვიტოვა ეჭვი მისი სპონტანურობა წარმოშობის შესახებ, რომლის მიზეზიც ასევე აუხსნელი იყო.

ოქტომბრში აღმოსავლეთ საქართველოს ნაწილში მოხდა სამხედრო ნაწილების სეფო გადაადგილება ზუგდიდში, ვითომ საწინააღმდეგო ტელევიზიის საინფორმაციო არხები ინტენსიურად უჩვენებდნენ გადაადგილებული სამხედროების წრეთს კადრებს, რამაც (თურმე სრულიად უსაფუძვლოდ) არძინბას შემოფოტება გამოიწვია, რომელმაც აღნიშნულ ფაქტზე დაყრდნობით მსოფლიოს ამცნო: საქართველო აფხაზეთის წინააღმდეგ საომრად ემზადება. როგორც ელიტას თანამშრომლები „ლია ნერილიდან“ ირკვევა, შევარდნაძის ანგარიშ პატრიოტული მიზანი სულაც არ ჰქონია, არამედ, კვლავ მოლაღობი გეგმის განხორციელებას ცდილა. თუ შევარდნაძისა და არძინბას პოლიტიკურ ფიგურებს ერთმანეთს რუსეთის ემისორებად განვიხილავთ, მაშინ არ არის გამორიცხული, რომ არძინბას ის ცრუ გეგმაში ელცინის დაგეგმვით და შევარდნაძის შეთანხმებით ატყაპო ქართველების ყურადღების მოსაღუბნად.

სამხედრო დამოუკიდებლობა კი რუსეთის სტრატეგიული გეგმის ნაწილია, რაც მის დოკუმენტებში — „Стратегия национальной безопасности России на юге“ — კარგად იხილება. ამგვარად, ცხადდება, „საქართველოში თავისი განვითარების შესაძლებლობად, რუსეთში უნდა შეასრულოს აქარისა და სამხედრო ჯარის დამოუკიდებლობის გარანტის როლი ...

აღნიშნული დოკუმენტი დაბეჭდილია გაზეთში „Свободная пресса“ 1997 წლის 24 მაისი, №62.

ხელისუფლების ცინიზმა ქვეყნის მთელს კონდაკონდაცის, როცა პენსიებისა და ხელფასების თვეობით მომლოდინე დამშეულ ხალხს ნატრული ფულის ნაცვლად, შევარდნაძის პირში სენაკის აჯანყება ჩასჩარა: პენსიები და ხელფასები იმიტომ ვერ დაგირგდნენ, რომ ის თანხები ელიტას მიერ მოწყობილ სამხედრო აჯანყების ჩაქრობას დასჭირდა. თუ რატომ ნადირობს ელიტას ჯგუფზე იგი სამხედრო ტყეებში, ესეც ნათელია, რათა აღარ დარჩეს პოტენციური მებრძოლი სამხედრო დამოუკიდებლობის გეგმის განხორციელების წინააღმდეგ.

ლილია ნერილი

სრულიად საქართველოს ზვიად განმანათლებლობის პარტიის თავმჯდომარე 1999 წლის 27 იანვარი

რამდენიმეჯერ ჩვენ საუბრობდით ნინა ნინაძეზე, წერილში მოყვანილი ფაქტების სიზუსტე ლია ნინაძის შესახებ, თუმცა, ისევე როგორც საზოგადოების დიდი ნაწილი, ჩვენც ვთვლით, რომ ელიტა ჯგუფის მოქმედება, რბილად რომ ვთქვათ, ცოტა უცნაური იყო. ვფიქრობთ, დღევანდელ სიტუაციაში სიმართლის დადგენა შეუძლებელია და ალბათ, დროა, რომ მომავლის მისტიკური უფრო გააჩქარავს თეთრისაგან.

ალექსანდრე აბაღალაძე:

გიხსარლათ ქართულსო, ახალი
მესროვ-გაგოვსები მოგვავლინენ!

გთავაზობთ ინტერვიუს ცნობილ ქართველ არმონოლოგთან,
ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორ ალექსანდრე აბაღალაძესთან.

ინტერვიუ

— ბატონო ალექსანდრე, ჩვენთვის ცნობილია, რომ თქვენ არაერთხელ დაგიბარეს თბილისის პროკურატურაში ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში გამოქვეყნებული იმ წერილების გამო, რომლებშიც ცდილობდით საქართველოს, ქართული მინა-წყლის, ქართული კულტურის მიმართ სომეხი მეცნიერებისა თუ პუბლიცისტების უსაფუძვლო პრეტენზიების გაბათილებას. გამოდის, რომ ქართველ მეცნიერებს მსგავს გამოხდომებზე პასუხის გაცემასაც გიკრძალებდნენ?

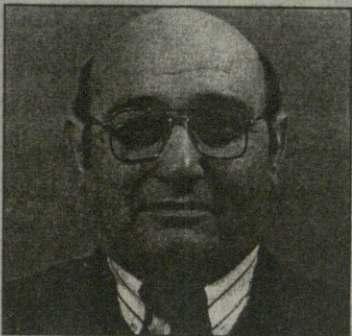
— სამწუხაროდ, ასეა. 1921 წელს ბოლშევიკური რუსეთის იმპერიის დახმარებით სომხეთში მიიტაცა მრავალტანჯული ქართული მინა, ლორე-ტაშირი (გავისხნოთ, რომ იმავე დროს საინგილო აზერბაიჯანს გადასცეს), ხოლო დღეს, ჩვენს თვალწინ, ყველაფერი კეთდება იმისათვის, რომ საქართველოს კიდევ ერთი ჭრილობა მიადანონ, მოგლიჯონ ჯავახეთი. ჩვენ კი, თურმე, არა გვაქვს უფლება ვამტკიცოთ, რომ ჯავახეთი საქართველოს ორგანული ნაწილია (ქართული კულტურის ერთ-ერთი უძველესი

კერაა) და არა სომხეთისა. VI-VII საუკუნეების გამოჩენილი ქართველი მოღვაწის, ქართველთა კათოლიკოს კირიონ I-ის შესახებ ექვთიმე თაყაიშვილი ამბობდა: „კირიონი რომ არა, ჩვენ ნამდვილად გავსომხდებოდით. დიდი საქმე ქნა ეროვნული თვალსაზრისით, ნამეტანი გონიერი, მაგარი და გამჭრიახი კაცი ყოფილა, როგორც გავს! ჩვენ მას ძეგლი უნდა დავუდგათ“. ძველი და ახალი წელთაღრიცხვების მიჯნაზე მცხოვრები ცნობილი ბერძენი სწავლული, სტრაბონი გვაუწყებს, რომ ქრისტეს შობამდე II საუკუნეში სომხეთა მეფეებს, რომის იმპერიის მხარდაჭერით, ქართველებისთვის წაურთმევიათ სპერო, ტაო, კოლა-არტაანი, ქვემო ქართლი და სხვა მხარეებიც. იმ დროსვე უცდიათ სომხებს დაპყრობილი ქართველების გასომხებაც. სტრაბონის „გეოგრაფიიდან“ ესეც ჩანს. მაგრამ ქართველი ხალხი არ ეგუებოდა თავის მინა-წყლის დაკარგვას, საუკუნეთა განმავლობაში იბრძოდა მის დასაბრუნებლად და წარმატებასაც აღწევდა ეს ეხება, კერძოდ, სომხეთა მეფეების მიერ მიტაცებულ უძველეს ქართულ მხარეებსაც.

428 წელს სომხეთში მეფობა, სახელმწიფო მოსპობილ იქნა. ამის შემდეგ ქართველების გასომხებას სომხური ეკლესიის საქმეშიც ბელნი ცდილობდნენ. ამ მიზნით არც გარეშე ძალასთან, დამპყრობელთან თანამშრომლობას თავილობდნენ. სომეხი მემატიანის, სეპოსის ცნობით, VII ს-ის დასაწყისში, სპარსეთის შაჰინ-შაჰმა, ხოსრო II-მ, „სპარსული კრების“ შედეგად გამოსცა ბრძანება: „ყველა ჩემმა ქვეშევრდომმა ქრისტიანმა უნდა მიიღოს სომხური სარწმუნოება“. ეს ეხებოდა ქართველებსაც. მათ

გაგრძელება მე-4 გვ.

სატირისა და იუმორის კუთხა

უცნოვი სატირისი ნაცნოვ მოტივები
(სიმონა დოლიძის პანგზე)

საქართველოს პრეზიდენტი,
მე ვარ ედუარდ შევარდნაძე,
ვიჩალიჩე, ვიძალავე,
სნგ-ში შევარდნაზე,
ვერაფერი მევიფიქრე
რა ექნა, ამის უკეთესი,
რუსებისა შემეშინდა,
მაგენს გაუუუქმდა სქესი,
ტრაქტატს რაფერ ვულალატო
სიყვარულით ერეკლესი,
წინაპარი დავაფასოთ,
ამფერია ჩვენი წესი.
თბილისში რომ ჩამევედი,
იყო უკვე გადამწვარი,
ქვეყნის ხელმძღვანელობაზე
რა ექნა, მაინც ვერ ვთქვი ვარი,
ხალხს თუ ერთხელ დააშინებ,
გამოგყობა რაფერც ცხვარი,
ვისაც აზრი ჰქონდა მცდარი,
ქმც შუულენ ციხის კარი.
ამის შემდეგ დამიჯერეს
მამათისკენ მიდის მტკვარი.
ზოგი რაცხა ცილს რომ მწამებს.
სიცრუეა მაგი მტკნარი,
პრეზიდენტის რა ბრალია
ტილმა თუ შეჭამა ჯარი,
ჩემი მოვალეობაა
მინისტრებს „დოუსვა ჯვარი“.
იგორი გადამეკიდა
გიორგაძის ყაზილარი,
პიმპლას ვიგდებ ხარჩოში
იმოდენას მაგ რომ არის,
ქვეყნის დაქცევას მამრალის,
მაგ თვალზე დასათხარი.
ყველას მოკვლას მე მამრალებს

დღევანდელი ნომრიდან გაზეთ „საქართველოში“ მუდმივი ადგილი ექნება რუბრიკას: სატირისა და იუმორის კუთხე. რუბრიკის მასპინძელია ბატონი ნიკო იოსებშიძე, უაღრესად ნიჭიერი, ენამახვილი იუმორისტი და სატირიკოსი, რომელიც ამავე დროს 30 წლიანი სტაჟის მქონე სახალხო მკურნალიცაა და რაც მთავარია, თავისი ქვეყნის მგზნებარე პატრიოტია. ვფიქრობთ, მკითხველი სიამოვნებით წაიკითხავს ბატონი ნიკოს სატირულ ლექსებს, პაროდებს, პამფლეტებს და იუმორისტულ ჩანახატებს.

ცრუობს, იფიცება ჯვარზე,
მე არ ვიყო შევარდნაძე,
მაგი თუ არ დავსვა ნარზე.
რა დროს აყალ-მაცალია
არჩევნები მოდგა კარზე,
მოქ. კავშირს თუ ეიჩრევენ
მე რავა ვიქნები ვარზე,
ჩემის მეტი სხვა ვინ ფიქრობს,
საქართველოს მომავალზე,
დღე-ხვალ ნავთობი გეიარს
ჩვენი ქვეყნის მინა-წყალზე.
აფხაზეთში რაც გადაგვხდა,
ახლაც ცრემლი მადგას თვალზე,
რუსის ჯარი მევიწვიე,
იგიც არ დამდგარა ვარზე.
პანა მეტი მუშუვიდათ,
არ დატიეს ქვაი ქვაზე.
მაგას რავა ვიფიქრებდი
ძმაი გაგვწირავდა მასე,
ხელეები დაგვბანეს
ფსოუს წყალზე, ჩვენს საზღვარზე,
სხვანაირად არ დამსვამდა
რუსი პრეზიდენტის სკამზე.
თლა უაზრო ომი იყო,
ქვემეხებით „წყალი ვნაყეთ“,
აფხაზეთი მოვაოხრეთ.
და საქვეყნოდ მევიჯაყეთ.
ახლა საქართველო ქვა
ნაწილ-ნაწილ დაყოფილი,
ხალხი მშიერ-მწყურვალაია,
მაინც ქვა კმაცოფილი,
მაგიერში სიმშვიდეა
სტაბილური, არ ყოფილი,
არა გვიშავს, თუ გვექნება
ლობიო და კარტოფილი.

გალიხან ნანდაგიაძე:

ომი, როგორც ომი...

რუსეთში გამოშვებულმა გაზეთმა „ნეზავისიმია გაზეთმა“ ა. წ. 13 იანვარს გამოაქვეყნა მაქსიმ გორკოვის ინტერვიუ ზელიმხან იანდარბიევთან, რომელიც ლენინო-რუსეთის ომის დროს ჩეჩნეთის ვიცე-პრეზიდენტი იყო, ხოლო ჯოხარ დუდაევის სიკვდილის შემდეგ — იჩქერიის პრეზიდენტი. 1995 წლის ზამთარში ზელიმხან იანდარბიევი იყო ერთ-ერთი ხელმძღვანელი გროზნოში პრეზიდენტის სახალის დაცვის ოპერაციებისა. ინტერვიუში ბევრი აქამდე უცნობი დეტალები და მოსაზრებები გამოთქმულია ლენინო-რუსეთის ომის შესახებ და რაც მთავარია, იგი გაუფიქრებელია დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი ერის სულისკვთებით — რაც არ უნდა დაუფიქროდ, დაიცვან თავიანთი თავისუფლება და თვითმყოფადობა, რაც სამწუხაროდ, ასე გვაქვია ჩვენ, დღევანდელ ქართველებს.

ქვემოთ გთავაზობთ ინტერვიუს ზელიმხან იანდარბიევთან.

— გთხოვთ მოგვითხროთ ომის შესახებ, თუ როგორ ვითარდებოდა მოვლენები მას შემდეგ, რაც თქვენ ტყვეები აიყვანეთ ოპოზიციის მიერ გროზნოს მტკვრის დროს? გიჩვენებთ ირეთ მამინ, რომ ომი გარდუვლი იყო?

— როგორც ვეარადობდით, დადგინდა ის ფაქტი, რომ ა. წ. ოპოზიციის უშუალოდ ხელმძღვანელობდნენ დატარებული რუსი სამხედროები და რუსეთის უშიშროების სამსახური, რომ ოპოზიციური ძალების ოპერაციებში (მოსტებზე თავდასხმები, შეტაკებები) ჩერნოზომი მონაწილეობდნენ და მოკვლული იქნენ რუსი ლეიტენანტი და ჯარისკაცი. 1994 წლის 26 ნოემბრის ეს ფაქტი მთელი მსოფლიოსათვის გახდა ნათელი — ჩვენ მსოფლიოს დამანახები ტყვედ აყვანილი რუსეთის არმიის კადრის მოსამსახურე, რომლებიც ჩეჩნების ტანსაცმელში გამოწყობილი უტყვედნენ გროზნოს. რა თქმა უნდა, მათ რეგულარულად მოტყუებული ჩეჩნებიც, მოვალატენიც და ნაბრძოლებიც. ეს იყო დემონსტრაცია იმისა, რომ რუსეთი არ მუდგდებოდა ჩეჩნეთის დამოუკიდებლობას და ომი გარდუვლი იყო.

— ცდილობდა თუ არა გენერალი დუდაევი კრემლთან კონტაქტის დამყარებას?

— ცდილობდა და მეტად აქტიურადაც. ჩვენ ყველანი ვცდილობდით რამენაირად მოგვედინა

საბჭოთა კავშირისა — ევროკავშირისაკენ

შარშან საახალწლოდ პარლამენტის თავმჯდომარემ „დავ-ვაკვალანა“: „უფრო მეტად გვეგრძნოს თავი ევროპელებად, ვიდრე დღეს“.

აგვისბა: პეტრე პირველმა რუსეთს გაუჭრა სარკმელი ევროპისაკენ, ედუარდ-გიორგიმ კარები შეგვიღო...

საბჭოთა კავშირიდან, ევროსაბჭოს გავლით ახალი კავშირისაკენ — ევროკავშირისაკენ მივდივართ.

ყვითელ ნამგალსა და უროს იმავე ფერის ვარსკვლავებზე გვცლით.

ნითელ ფონს — ცისფერი (ლურჯი?)...

საბჭოთა კავშირში პირველ ათეულში ვიყავით, ევროკავშირში ჯერჯერობით 41-ე ვართ. ევროკავშირში, იმედი, ისევ მონინავე პოზიციებზე გვავლთ.

საბჭოთა კავშირში ირდევოდა ადამიანის (ჩვენი) უფლებები, არ გვეკითხებოდნენ მანინს არჩევასა თუ დანიშნვას, არ გვექონდა საკუთარი პარტიები და მასმედია, ქარხნები და გემები, ბანკები და სუპერმარკეტები, ბენზოგასამართი სადგურები და ჯიხურები...

არც უსაქმოდ გაჩერების

(დგომის) უფლება გვექონდა (არც უსაქმოდ გაგაჩერებდა ვინმე) არც მენარმეობისა თუ მევახშეობის.

ამერიკელი, გერმანელი, აფრიკელი, ან თუნდაც მეზობელი თურქი (ისევე, როგორც დოლარი, მარკა თუ ლირა) კინოში გვყავდა ნანახი.

არ იყო კაზინოები, ლამის ბარები და პორნოგრაფია („სექსი“). ვითომ არ იყო კორუფცია, მაფია, ნარკომანია და პროსტიტუცია (სექსი). არ გვყავდა „მერსედესები“ თუ „შვერლეები“.

სამაგიეროდ, გვყავდა „მშობლიური პარტია“ და „დიდი ბელადები“, „ნომინალატორა“ და „კომკავშირული აქტივი“. ცხვოჭობდით უკიდვანო „მძლე-თა მძლე კავშირ მძურში“ და დანარჩენი ცივილიზებული სამყაროსაგან გამოიწეროდით „საბჭოთა პატრიოტიზმისა“ და „პროლეტარული ინტერნაციონალიზმის“ გრძნობით.

„ნათელი მომავლის“ იმედით გაუთავებლად დაკავებული ვიყავით ისედაც განვითარებული სოციალიზმის შემდგომი სრულყოფით. თუმცა ისიც ფაქტია (უდავოა), რომ გვექონდა საყოველთაო უფასო განათლე

ბა და მედიცინა, ხელფასი და პენსია. ელექტროენერგია და სანავი (ბენზინი), გათბობა და ცხელი წყალი, გაზეთი და ტელეფონი, ფაქტობრივად უფასო გვექონდა. წარმოების მონინავენი და ომის ინვალიდები „ზაპორო-უეცები“ დადიოდნენ, შრომისა და ომის გმირები — „მოსკვიჩები“, ხოლო რაიკომის მდივნები — „პობედები“ და „ვოლგები“...

და მაინც... საბჭოთა კავშირში კინალამ დავკარგეთ ენა, ნაწილობრივ მამული, ფაქტობრივად, სარწმუნოება.

300 ათასამდე ქართველი ვაჟკაცი „სამამული“ ომს შევნირეთ, ხოლო მშობლიური აფხაზეთის დასაბრუნებლად 300 არაგვის ხეობაში კი არა, მთელ საქართველოში ვერ შემოვიკრებთ.

საბჭოთა კავშირი ბოროტების იმპერია იყო...

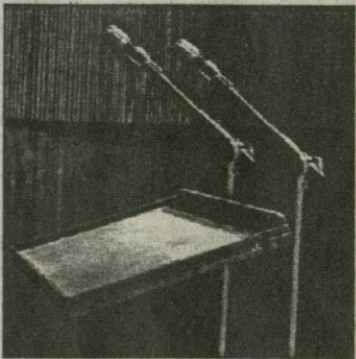
ტოტალიტარიზმისაგან თავდახსნილებს როგორ მიგვიღებს ბებერი ევროპა. გვცნობს კი ღვიძლ შევლებად. რას გაიღებს ჩვენთვის?

რთი გალება მოგვინებს ჩვენი ავთანდილ კახიშვილი

გაგრძელება მე-4 გვ.

ქოვენგარი პრეზიდენტის 25 იანვრის რადიოინტერვიუ

პრეზიდენტის მსჯელობა ამ თემაზე
ნელ-ნელა კარგავს მასშტაბს და არა თუ რაიკომის დიქციონარს, არამედ უფრო მეტიერე ერთეულის პარტიკომის საანგარიშო მოხსენების ეკონომიკური ნაწილის დონემდე ჩამოდის. „გამოვალენიერება“ დარღვევის ამდენი და ამდენი შემთხვევა, — ბრძანებს პრეზიდენტი და იმ სასიხარულო ინფორმაციასაც გთავაზობს, რომ დეკემბერში მსგავსებმა თუ გადასახადის ამქრებმა შედარებით უკეთ იმუშავეს. ძირითად ფაქტს — რომ ბიუჯეტი უკეთ იყავა, რომ ადგილობრივი თანხების ერთი მესამედი უკეთ მიიღეს უნაყოფოდ გაფლანგული საგარეო ვალის მომსახურებაზე და რომ არსებულ ეკონომიკურ პოლიტიკას პერსპექტივა არაა აქვს — პრეზიდენტი არ ახსენებს. ამგვარად, იგი მოგვინოვებს შერეობისაკენ იმ ფაქტთან, რომ საქართველო საექსპორტო პროსტრუქციისა და ბავშვთა მასობრივი მათხოვრობის ქვეყნად დარჩეს.

ინტერვიუს ეკონომიკის ნაწილში გაპარულია ან ნებსით ჩართულია ერთი საყურადღებო ფრაზა: საქართველო „ერთი კაცის ქვეყანა აღარ არისო“ მას შემდეგ, რაც ასპარეზზე შედგა, უკლებს და სხვა მსგავსი გამოჩნდნენ. გამოდის, რომ პრეზიდენტს საქართველო აქამდე „ერთი კაცის“ ქვეყნად ჰქონია წარმოდგენილი, თუმცა იმ ერთ კაცს დღემდე საქართველოში არცერთი წინადი წარმატება არ მოუპოვებია თავისი აურაცხელი დიდმასშტაბიანი დამარცხებების ოდნავ მაინც გასაწონასწოვებლად.

ინფორმაციის ძვითადა
პრეზიდენტი არადაამაჯერებელ პოზიციას გთავაზობს, როცა გველაპარაკება განსაკუთრებულ „სირთულეებზე“ ენერგეტიკის სფეროში, და თელავის „130 მილიონ დოლარის ვალზე“, სამაგიეროდ, იმ 7 წლის მანძილზე, რაც იგი საქართველოს მართავს, მისი ბუნებრივი რესურსების არგამოყენების და ვერგამოყენების მიზეზებზე დუმს. ერთი მიზეზი მოსახლეობამ კარგად იცის: ესაა უზომო კორუფცია, ისევე და ისევე საგარეო ვალების გაფლანგვის ჩათვლით, რომელსაც განეკუთვნება არა აქვს, რადგან იგი პრეზიდენტის მთელი გუნდის თვისებაა და არა მისი რომელიმე ერთი ნაწილისა. მეორე მიზეზი ისაა, რომ პრეზიდენტმა და მისმა გუნდმა ჯერ კიდევ 1992 წელს უარყვეს საქართველოს წყლის რესურსთა გამოყენების ბრწყინვალე გეგმები (უცხო ფირმების მონაწილეობით), რითაც დიდად გაახარეს დენისა და სანავის მფარვეები, მაგრამ დიდად დაზარალეს მოსახლეობა და ქვეყანა.

პრეზიდენტის ფიქსაციის თემა
პრეზიდენტი ბრძანებს, რომ შესაძლებელია, საქართველოში მოქალაქეთა ეროვნების აღნიშვნა, მაგრამ მთავარი არგუმენტებიდან ამ აზრის სასარგებლოდ მას მხოლოდ ერთი მოჰყავს: რომ ამის უფლება საქართველოში მოსახლე არაქართველ მოქალაქეებსაც აქვთ. დიხს, ასეა, მაგრამ ამის გარდა სხვა არაერთი დაუძლეველი არგუმენტიც არსებობს ამავე აზრის სასარგებლოდ. პრეზიდენტი არ საუბრობს და ვერ ამხილებს თავის უკიდურეს პარლამენტს, რომელმაც დასავლეთის ევროგაგებული პრაქტიკის მექანიკური ნაბადვით შემოიღო სხვანაირი კანონი. ამგვარად, იგი შესაძლოა, თუ ორ კურდღელს არა, ერთ ნაბეგარს მაინც იჭერს: ჯერ ერთი, ემიგრანტთა პარლამენტის ამ უმცირეს და ამავე დროს არაპოპულარულ გადაწყვეტილებას, მეორე, თუ პარლამენტმა მისი წინადადება არ მიიღო და კანონი არ შეცვალა, ამით პრეზიდენტის ანტისახელმწიფოებრივი ნაბიჯის პასუხისმგებლობა პარლამენტზე გადააქვს და შესაძლო კონფლიქტის შემთხვევისათვის (სხვა საკითხებზე) თავის პოზიციას იმარტებს.

თავმჯდომარის თემა
პრეზიდენტი სამართლიან გულისწერს გამოთქვამს რუსეთის პრესაში („ზავტრა“) მისი მისამართით გამოქვეყნებული უხამსი გამომდომის გამო და ი. გიორგაძისადმი ამ პრესის ხელშეწყობის გამო. მაგრამ საინტერესო ისაა, რომ პრეზიდენტის თავმჯდომარეობა ჯერ არც ერთხელ არ შელახულა ქვეყნის შეურაცხყოფით, პირველ ყოვლისა — მისი დამოუკიდებლობის და მთლიანობის სისტემატური შეურაცხყოფით, რომელსაც ადგილი აქვს არა მხოლოდ მივარდნილ გაზეთში, არამედ ტელევიზიის ყველაზე პოპულარული არხების გადაცემებშიც.

აზხაზათის თემა
არ არსებობს, ალბათ, მსოფლიოს არც ერთ ენაში ისეთი უარყოფითი ეპითეტები, რომლებიც ჯეროვნად დაახასიათებს პრეზიდენტ შევარდნაძის პოზიციას აზხაზათის საკითხებში. კონფლიქტის „ინტერნაციონალიზაცია“ მან მოახდინა ჩვენს შინაგან საქმეში გაეროსა და სხვათა ჩარევის სახით და არა ჩვენსა და ჩვენს რეალურ აგრესორს მონინალმდეგეს — რუსეთს შორის ამავე საერთაშორისო ორგანიზაციითაა ჩაყენების სახით. მის დანაშაულებრივ შეცდომათაა „შეცდომათა“ შორის ამას, ალბათ, ერთ-ერთი მონიწივე ადგილი ეკუთვნის.

შემატებით
პრეზიდენტი, ალბათ, მსოფლიოს არც ერთ ენაში ისეთი უარყოფითი ეპითეტები, რომლებიც ჯეროვნად დაახასიათებს პრეზიდენტ შევარდნაძის პოზიციას აზხაზათის საკითხებში. კონფლიქტის „ინტერნაციონალიზაცია“ მან მოახდინა ჩვენს შინაგან საქმეში გაეროსა და სხვათა ჩარევის სახით და არა ჩვენსა და ჩვენს რეალურ აგრესორს მონინალმდეგეს — რუსეთს შორის ამავე საერთაშორისო ორგანიზაციითაა ჩაყენების სახით. მის დანაშაულებრივ შეცდომათაა „შეცდომათა“ შორის ამას, ალბათ, ერთ-ერთი მონიწივე ადგილი ეკუთვნის.

ალექსანდრა აბალოვა: გიხაროდეთ, ქართველნო, ახალი მესროპ-გაუგოსები მოგვუვლინენ!

მესამე გვერდიდან

მეორე სომხური სარწმუნოების (გვიანდელი ტერმინით — გრგორიანობის) მიღება კი ქართველთა გასომხებას მოასწავებდა. მართალია, ქართველთა უმრავლესობა გასომხებას გადაურჩა, მაგრამ სომხეთის პრეტენზიები საქართველოს მიმართ (კერძოდ, ცდებილი სომხეთის გავლენის ქვეშ საქართველოს მოქცევის) უძველესი დროიდან მოყოლებული დღემდე გრძელდება. სომხეთში ადრევე გაფრცხვლდა თვალსაზრისი, რომ საქართველო, თითქმის, სომხეთის ნაწილს წარმოადგენდა და თუ საქართველოში რაიმე კეთებოდა, ეს ყველაფერი სომხეთის ღვანლის შედეგია. აქედან გამომდინარე გაჩნდა სომხური ლეგენდა ქართული დამწერლობის მესროპ-მანუჩის მიერ გამოგონების შესახებ. სომხეთი მეცნიერები მთელს მსოფლიოში დღესაც ქადაგებენ, რომ ქართველებს ნამდვილად სომხმა მესროპ-მანუჩმა შეუქმნა ანბანი და ასწავლა წერა-კითხვა. მანუჩის ბიოგრაფიის ცნობით, მანუჩმა არ იცოდა ქართული ენა. აქედან გამომდინარე, იგი ვერ შეძლებდა ქართული ანბანის შექმნას, რადგან დამწერლობის შექმნა რთული ლინგვისტური პროცესია. სომხეთი მემანუჩიანის სომხეთის ისტორიის მამად მიჩნეული მოგვს ხორენაცის სიტყვით, თვით სომხებს არ გამოადგომიათ უცხოელის მიერ შექმნილი სომხური ანბანი; სომხები „დარწმუნდნენ, რომ ამ ასოებით შეუძლებელი იყო სომხური ენის ბგერების ზედმიწევნით, დამაქმყოფილად გამოცემა“ და უარი თქვეს ამ დამწერლობაზე. ამის მსგავსად შეიძლება მხოლოდ ვივარდუდოთ, რომ იქნებ მესროპ-მანუჩმაც სცადა ქართული დამწერლობის შექმნა (საქართველოში სომხური გავლენის გავრცელების მიზნით), მაგრამ ქართველებმა ის არ მიიღეს. ნიშანდობლივია, რომ ლეონტი მროველი, რომელიც ქართველ-სომხთა ძმობა-მეგობრობას და, გარკვეული პოლიტიკური მოსაზრებით, ძველ ხანაში სომხეთის უპირატესობასაც კი ქადაგებს, ქართული დამწერლობის შექმნას მეფე ფარნავაზს მიაწერს და არა მანუჩს.

საერთოდაც, სომხეთი მეცნიერები ხშირად ცდილობენ ქართული მეცნიერების, ქართველი ხალხის დამოძღვრას, მათ დარწმუნებას იმაში, რომ საქართველოს, ქართული კულტურის მიმართ სომხეთის ძველი და ახალი პრეტენზიები, თითქმის, საფუძვლიანია. XX საუკუნეში ქართველებს ახალი მესროპ-მანუჩები მოუვლინნენ. ისევე, როგორც სომხური ლეგენდა მანუჩის მიერ ქართული ანბანის გამოგონებისა და ქართველთა განათლების, მათთვის წერა-კითხვის სწავლების შესახებ (და სხვა მრავალი ლეგენდებიც) მიზნად ისახავდა

ქართველთა დარწმუნებას, რომ საქართველოს, ქართული ხალხის არსებობა, თითქმის, არ შეცდო სომხეთისა და სომხების გარეშე დღევანდელი სომხეთი მეცნიერები და პუბლიცისტებიც, ცხადია, შორსმხედველი მიზნები ისახავს. ისინი ფიქრობენ „დიდი სომხეთის“ აღდგენაზე და იმის „დასაბუთებაზე“, რომ, თითქმის, სამართლიანობა მოითხოვს, ახლანდელი საქართველოს ნახევარი (თბილისისა და ბათუმის ჩათვლით) ე.წ. „დიდი სომხეთის“ უშუალოდ შემადგენელი ნაწილი გახდეს, ხოლო დანარჩენი საქართველო (აფხაზეთისა და სამხრეთის დაკარგვის გამო რამდენი იქნება ეს დანარჩენი საქართველო?) „დიდი სომხეთის“ გავლენის ქვეშ უნდა მოექცეს. იმას აღარ კითხულობენ, რომ ისტორიის მონაცემების გათვალისწინებით გაცილებით უფრო მეტი საფუძველი არსებობს ვილამარაკოთ დიდ საქართველოზე, ვიდრე დიდ სომხეთზე. მათი აზრით, ქართველ მეცნიერებს არ შესწევთ უნარი, სწორად გაიაზრონ სომხეთ-საქართველოს ურთიერთობის პრობლემები და თუ ნამდვილად სწადათ მეცნიერის სახელის შენარჩუნება, ბევრი რამ სომხებისგან უნდა ისწავლონ.

საინტერესოა, სომხეთი მეცნიერებსაც თუ იბარებენ ერევნის პროკურატურაში საქართველო-სომხეთის ურთიერთობის შესახებ გამოქვეყნებული ნაშრომების გამო?
— ამის თაობაზე მე ინფორმაცია არ გამაჩნია (საერთოდ, თბილისში თუ რაიმე იბეჭდება მათთვის საინტერესო, სომხეთი მეცნიერებს ყველაფერი მისდით, ჩვენ კი ახალქალაქში გამომავალ, ანტიქართული სულსკვეთების სომხურ გაზეთ „ჯავახქსაც“ ვერ ვშოულობთ), მაგრამ, ვფიქრობ, რომ სომხეთი მეცნიერებს, სხენებული მიზეზის გამო, ერევნის პროკურატურაში არ დაიბარებენ. საქმე ისაა, რომ საქართველოსგან განსხვავებით სომხეთის ეროვნული ხელისუფლება ჰყავს. ისიც უნდა გავითვალისწინოთ, რომ მრავალი სომხეთი მეცნიერი და პუბლიცისტი სომხეთის საზღვრებს გარეთ, მსოფლიოს არაერთ ქვეყანაში ცხოვრობს და საქმიანობს. ისინი საკმაოდ ბევრს წერენ და სხვა-დასხვა ენებზე (კერძოდ, ინგლისურად). ბევრადვე ნაშრომებს საქართველო-სომხეთის ურთიერთობების თაობაზე. ეს ნაშრომები, როგორც წესი, ტენდენციურია და ქართველი ხალხისთვის მიუღებელია, შეურაცხყოფელია. ერევნის პროკურატურაში კიდევ რომ მოიხსურვოს, არ ხელენივება ამ მეცნიერებისა და პუბლიცისტების გამომცემსა.

საქართველო და სომხეთი უძველესი ქრისტიანული ქვეყნებია, მათ ურთიერთობებშიც ხომ დადებითი მომენტები სჭარბობს უარყოფითს. ჩვენი ქვეყნების მომავლისთვის განა უზგოვქო არ იქნება, ქართველმა და სომხმა მკვლევარებმა

ისეთი პრობლემების შესწავლას დაუთმონ მეტი ყურადღება, რომლებიც ნაადგებოდა ქართველი და სომხეთის ერების კეთილშობილობის საქმეს?

— სასვებით გეთანხმებით. მაგრამ რა ვქანთ ჩვენ, თუ სრულებით არ უნებენ ანგარიშს სომხეთი მეცნიერები და პუბლიცისტები ქართველი მეცნიერების აზრს თუნდაც ისე იმის შესახებ, რომ არ შეიძლება მესროპ-მანუჩის შექმნა ქართული დამწერლობა და მხოლოდ ერთი ენაზე წერა-კითხვა სხვა-სხვა ქართველთა მთელისთვის. სომხეთი კი ამაში მთელი მსოფლიოს დარწმუნებას ცდილობენ და უკვე თვალსაჩინო შედეგებსაც მიაღწიეს ამ მხრივ. მოგვსენებათ, მათ ჩვენზე გაცილებით მეტი შესაძლებლობები აქვთ, თავიანთი შესწავლულებით ქვეყნიერებას მოჰყვანონ. ასეთივე ვითარებაა საქართველო-სომხეთის ურთიერთობის მრავალ სხვა პრობლემასთან დაკავშირებითაც, ასე მაგ., X ს-ის მეორე ნახევრის გამოჩენილი ქართველი მოღვაწე, საქართველოს გაერთიანების მესაძირკველი, დავით კურაპალატი, სომხეთის მცდელობის შედეგად, უცხოეთში ხშირად სომხების უფლად მიაჩნიათ და არა ქართველად. ერთ მაგალითზეც მივყავარ მკითხველის ყურადღებას. იაკობ გოგებაშვილი, მოგვითხრობს, რომ XVII ს-ის დასაწყისის ამბებზე აღნიშნავს: „თათრების ჯარის შემოსევაზე გორში სრულიად არაფერი იცოდნენ, ისე მოულოდნელი იყო ყველასთვის ეს შემოსევა. ამიტომ გორიდან არხინად მოდიოდა ცხენით სომხის მღვდელი სააკაშვილი სოფელს დოესში, სადაც ქართველებთან სომხებიც ცხოვრობდნენ და მიწერილი იყვნენ გორის მრევლები. როცა სააკაშვილი (ცხადია, ამ სააკაშვილს არაფერი აქვს საერთო გიორგი სააკაშთან, სააკაშის საგვარეულოდან — აა) ავიდა ზედახევის მალაბრის მდინარეზე, საშინელი სანახავი გადაეშალა თვალწინ: თითქმის მთელი ვეებერთელა ვაკე მთებსა და მტკვარს შუა მჭიდროდ იყო დაჭერილი თათრის ჯარითა. ელდნაცემმა მღვდელმა ფიცხლად ცხენი უკან გამოაბრუნა, ჰკრა დეზი და გააქცნა უკან გორისაკენ. მიიჭრა ხიდან, სწრაფად გადმოიხტა ცხენიდან და დაიძახა: „არქა, მიშველეთ, ხიდი ჩავშალით, ავერ მტრის ჯარი მოდისო“, და თანაც ხელი მიჰყო ხიდის ჩაფუშებას. ბედადა, იქვე შეესწრნენ ხიდისთაველი გლეხები. ცხენი მისცვიდნენ ხილს და დაუწყეს საჩქაროდ ჩაშლა. როცა პატარა ხანს უკან თათრები ხიდს მიუახლოვდნენ, ხიდი ჩაფუშული დახვდათ...“ (ი. გოგებაშვილი, საგანძური, I, თბ., 1982, გვ. 368). როგორც ეცხობა, გორელი სააკაშვილები იაკობ გოგებაშვილს გაგრძელება მე-7 გვ.

აქაქი ასათიანი: ჩვენი ხალხი უკვდავია და გზას უსათუოდ გაიგნავს

მეორე გვერდიდან

ეროვნულ მოძრაობაზე, როგორც პოლიტიკურ ერთიან ძალაზე და ჩივილი, რატომ არ ერთიანდებიან, არ არის სწორი. ალბათ, ლაპარაკი უნდა იყოს პოლიტიკური სექტრზე, უნდა იყოს გამოკვეთილი მემარჯვენე და მემარცხენე ძალები, ამავე დროს, თითოეული ეს პარტია უნდა იყოს რეალური სტრუქტურების მქონე, ერთი იდეოლოგიის მატარებელი ადამიანების ნაკრები, ფინანსების მოზიდვის უნარი უნდა გააჩნდეს, მოკლედ, ორგანიზაციული მუშაობა უნდა აწარმოოს. ჩვენში, სამწუხაროდ, ყოველივე ამას ანგარიშს არ უწევს და როცა გაერთიანებაზე ლაპარაკი, იქაც არის პრიმიტიული წარმოდგენები ამდაგვარ გაერთიანებაზე. დამთავრდა დრო პარტიტული კომიტეტებისა, ვეტოს დადების უფლებებისა და ასე შემდეგ. ეს არასერიოზული, ბავშვური თამაშებია. ამიტომ, ვწუხ-

ვარ, მაგრამ ფაქტია, რომ ეროვნული მოძრაობის პარტიები თავის როლს ვერ ასრულებენ დღევანდელ პოლიტიკურ ცხოვრებაში, მაგრამ, მე ვფიქრობ, ეს უფრო მათი ბრალია. რაც შეეეება ჩვენ, ჩვენც შორსა ვართ იდეალისაგან, მაგრამ ვცდილობთ, რომ შეძლებისდაგვარად გავითვალისწინოთ რეალურად არსებული პოლიტიკური ვითარება და ჩვენი მოქმედება შევსაბამო ამ არსებულ ვითარებას და არა მხოლოდ ჩვენს სურვილებს, თორემ სურვილები, თითო-ოროლა კაცის გამოკლებით, ყველას კარგი გვაქვს.

ბევრი ქართველისთვის მინის კერძო საკუთრებაში გადაცემა კანონი ქვეყნის ინტერესების შესახებდ არის მიჩნეული, კერძოდ, თვლიან, რომ იგი მინის დეკარგვის ტოლფასია. ამიტომ ბერესათვის გაუგებარია, რომ ბევრი, როგორც ტრადიციონალისტთა ლიდერი, რომელიც უპირველესად უნდა იცავდეთ საქართველოს ინტერესებს, რატომ უჭერს მხარს

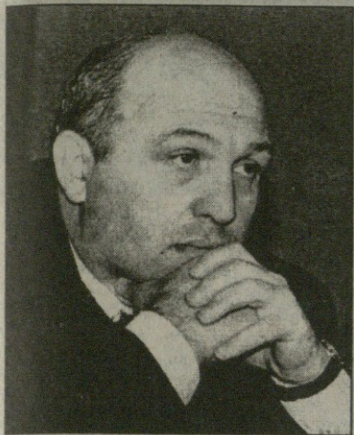
მინის კერძო საკუთრებაში გადაცემას?

— ეს არის სერიოზული საკითხი და მათ ენიჭება მნიშვნელობა და არა რომანტიკულ ლოზუნგებს. აქ არის ორი მხარი. ერთის მხრივ, ვინც ეწინააღმდეგება მინის ყიდვა-გაყიდვას, ის იმიზეზებს პატრიოტულ და ნაციონალისტურ მოტივებს, მე არაფერს ვამბობ მემარცხენეებზე, რომლებიც ამას ეწინააღმდეგებიან იდეოლოგიური მოსაზრებებით. მე მინდა ვთქვა მათზე, ვინც ვითომ ეროვნულობის პოზიციიდან ეწინააღმდეგება მინის კერძო საკუთრებაში გადაცემას, ისინი სინამდვილეში პატივს არ სცემენ ჩვენს ხალხს და არ სჯერათ ჩვენი ხალხის პოტენციალის, იმიტომ, რომ, როცა კაცი ამბობს, თუ მინის ყიდვა-გაყიდვის უფლება იქნება, მაშინ ჩვენს მინას სხვები იყიდებიან, ის ამბობს, რომ 70% ქართველობას 30% არაქართველობა უმინოდ დატოვებს. სხვათა შორის, ეს შეფარდება ქართველთა სასარგებლოდ არის შეცვ-

ლილი ბოლო წლებში, რადგან საქართველოდან გასულთა შორის პროცენტულად არაქართველები უფრო მეტია, ვიდრე ქართველები და ყოველივე ამის შემდეგ, როგორ შეიძლება დაიჯეროს ცაცმა ის, ვისაც საკუთარი ერის რწმენა აქვს, რომ მას აჯობებს ორი-სამჯერ ნაკლები სხვა ერის წარმომადგენელი შრომით, ჭკუით, მარჯვაობით, გერგოლიანობით და უმინოდ დატოვებს? მე ეს არ მეჯერა, მაშინ უნდა ვაღიაროთ, რომ ჩვენ, ქართველები უუნარო ხალხი ვართ ვიღვართ და თუ ეს ასეა, მაშინ მინის ყიდვა-გაყიდვის აკრძალვა არაფერს გვიშველის. მე ვფიქრობ, რომ პირით, ჩვენი ხალხი არის გამრევე, შემართული და ქართველი ერთი გადარჩა არა მარტო ქრისტიანობისა და სამშობლოსათვის თავდადებული ბრძოლის გამო, არამედ იმიტომ, რომ ჩვენ გვსწავებულნი ეკონომიკური წესი გაცნობდა და მთელ აღმოსავლეთში მხოლოდ ჩვენში იყო მინის კერძო საკუთრება. როცა შემოსულ

თურქსა და სპარსელს ებრძოდა ქართველი, იგი იცავდა ქრისტიანობას, სამშობლოს და ამავე დროს, თავის სამეურნეო წესსაც, ესე იგი, საკუთარ მინა-წყალსაც რომელიც მემკვიდრეობით გადაეცემოდა. ქართველმა იცოდა, რომ მისი მინა შვილს და შვილიშვილს ეკუთვნოდა, გლეხი გლეხად დარჩებოდა, აზნაური — აზნაურად და თავადი თავადად, ხოლო თურქეთში დიდმა ვეზირმა, მაგალითად, არ იცოდა მისი შვილი თუ თულუში არ გამოვიდოდა. იცოდა, ალბათ, თულუშინი წყლის გამყიდველი იყო ქუჩაში. იმიტომ, რომ იქ კერძო საკუთრება არ იყო დამკვიდრებული. არა მარტო აღმოსავლეთში არ იყო მინის კერძო საკუთრების წესი, არამედ რუსეთშიც XIX-XX საუკუნემდე აზნაური რამ არ არსებობდა. ცნობილია, რომ რუსეთში მინის თქმური საკუთრება იყო და XX საუკუნის დასაწყისში დაქირდათ

გაგრძელება მე-7 გვ.

გიორგი კვირიკაშვილი

გაგუჯა გიორგაძე: ასტინდები, როცა მინისტრების ქონებას უხედავ...

ყავს, სერიოზული მხარდაჭერა გვაქვს მოსახლეობის მხრიდან; იმ მანდატს რაც შეეხება, მეტი რა ხმაური უნდა აგვეტყუა? ჯერ ეს ამბავი არ დამთავრებულა, ამ საკითხთან დაკავშირებით სასამართლოს გადაწყვეტილებას ველოდებით. ქვეყანას დღეს მართავს ძალა, რომლისთვისაც კანონი არ არსებობს, რომლის მთავარი ამოცანაა მხოლოდ პირადი კეთილდღეობა და საკუთარი ტახტის გამყარება; ამ უხეშ ძალასთან შეჯახებით რომ გარკვეული პრობლემები გვექმნება ჩვენ, ეს პოლიტიკური რეალობაა ისე, როგორც არჩევნების დროის ის უკანონოებები, ზეწოლა და სისხლის სამართლის დანაშაული, რასაც ხელისუფლების მხრიდან ადგილი ჰქონდა. მიუხედავად ყველაფრისა, სახალხო პარტიაში საკმაოდ პოზიტიური რეზულტატი აჩვენა. ამგვარ პრობლემებში მოსახლეობის მხარდაჭერა ჩვენ გაცილებით მეტს გვავალდებს, არ ვგავართ სასაბურთე პირობებში მყოფ ზოგიერთ ორგანიზაციას, რომლებმაც ვერაფერი გააკეთეს.

— ბნო მამუკა, მიგაჩნიათ თუ არა, რომ დღეს პირადობის დამადასტურებელ მონობაში ეროვნების აღნიშვნის მომთხოვნები მიწის კერძო საკუთრების წინააღმდეგ არიან?

— ვერ გეტყვით, რა კავშირი ამ ორ შეხედულებას შორის, უბრალოდ, საინტერესო ის გარემოებაა, რომ თავის დროზე, ორი წლის წინ, როცა კენჭისყრა ჩატარდა, ყველა მომხრე იყო, რათა არ ჩანერგილიყო ეროვნულობა და ეს დიდ გამარჯვებად იქნა აღიარებული. ელემენტარულად, თუ დავსვინებთ პოლიტიკაში შეიცვალა, ჯერ ბოდიში უნდა მოიხადოს მოსახლეობის წინაშე, რომ შეცდა, არ შეიძლება, როცა მომხრე იყო და მართალი იყო, დღეს კი წინააღმდეგობა და მაინც მართალია. ჩვენ მიგაჩნია, რომ ეროვნულობის საკითხი წყდება არა ფორმალურად, არა სახელმწიფო გვარს, არა ადამიანის, სამაჩაბლოს პრობლემებზე, რატომღაც ჩვენ ვერ ვხედავთ სერიოზული ენერგიის ხარჯვას ამასთან დაკავშირებით.

შირებით. სამი წელია პარლამენტს სამაჩაბლოს საკითხი არ განუხილავს და სახალხო პარტიის მოწოდება, რომ მიგუბრუნდეთ ამ პრობლემას, რჩება ხმად მალაღებლისა უდაბნოსა შინა — რატომღაც „ეროვნული მოღვაწეები“ მაინცდამაინც დიდ აქტიურობას არ იჩენენ ეროვნული ინტერესების დასაცავად, ვერც რუსული ბაზების საკითხთან დაკავშირებით გამოიჩინეს, ვერც — აგენტურასთან, ლუსტრაციებზე ხომ ლაპარაკიც ზემდეტია.

— თქვენი აზრით, რა შეიძლება იყოს ამტყვედარი ავითრების მიზეზი?

— ვერ გეტყვით. ამ კუთხით ჩვენ წინააღმდეგ ვართ, რომ პასპორტში იყოს ეროვნება ჩანერილი. დაბადების მოწმობაში იქნება თუ არა, ამას გადაწყვეტი მნიშვნელობა არა აქვს, თუ ასე სურთ, სახალხო პარტიაში შეიძლება მხარი დაუჭიროს, მაგრამ მთავარი ეს არ არის. მთავარი ეროვნული ინტერესების დაცვაა და კიდევ ვიმეორებ, ეს ეროვნული ფორმალულობით არ გამოიხატება, ის ყოველდღიური ბრძოლით ჩანს საქართველოსა და ქართველი ხალხის ეროვნული ინტერესების დასაცავად. აქ კი, სერიოზული პრობლემები აქვთ მოქალაქეთა კავშირსა და ბევრ სხვას.

— როგორც ამბობენ, 1999 წელს ჩასატარებელი მოსახლეობის აღწერისათვის სახელმწიფოს ბიუჯეტიდან გამოყოფილია გარკვეული თანხა, რომელსაც არამიზნობრივად განკარგავს ემუქრება. ხომ არ გეჩვენებათ, რომ შარადის ამბოხი კორუფციის წინააღმდეგ მიმართული პატარა აქცია იყო?

— ასე ღრმა ანალიზში ნამდვილად არ წასულვართ. მიგაჩნია, რომ დღესდღეობით ეროვნული პოზიციების დაცვა უფრო გარეპროპაგანდისტული ფორმულირებით ხორციელდება, ვიდრე ღია ბრძოლით. მეტი ყურადღება ეთმობა ლარზე მიტეხვის გამართვას და გალში ბრძოლის მოწყობას, ვიდრე დავუშვათ, რეალური გადანაცვლების მიღებას. სასაცილო ხდება, როცა მმართველი ორ-

განიზაცია, რუსეთის ჯარს რაღაც პიკეტირებას უწყობს. დააჭირე პულტს ხელი და მიიღე გადანაცვლებები, რომ ეს ჯარი გავიდეს საქართველოდან. ვის ვაძეგლებთ, რატომ ვაძეგლებთ... რატომ შევეჩვიეთ ლოზუნგებით სახელმწიფოს მართვას, ეროვნულობის ლოზუნგებით დაცვას, არარეალურ ომს, არა ჯარის და სახელმწიფო სტრუქტურების მშენებლობას, არამედ ლოზუნგების გაცხადებას და იგივე ჯარის დაშლას. როდესაც სახელმწიფო ბიუჯეტს ვიღებთ, მაშინ რატომ არ ვფიქრობთ იმაზე, რომ ჯარი ასაშენებელია და საჭიროა, ხელისუფლებამ ფუფუნების საგნებიდან რაღაც მოიკლოს და ამას მივაქციოთ ყურადღება. ამ დროს ეროვნულობა რატომღაც ავიწყდება; როცა საკუთარი მოსახლეობას ორასი მილიონით აზარალებ, ხელფასებს და პენსიებს ვერ გასცემ, როცა ბიუჯეტს ზევით უკანონო სასრებს ლეგიტიმაცია გაუკეთებ და ეტყვი, ღმერთმა შეგარგოს, შთამომავლობას ორასი მილიონიდან ვალს უტოვებ. ხელისუფლების წარმომადგენლები იქ არ ახსენებენ ქართველი ვიშიორებს, ეს არ არის ის პრინციპული საკითხი, რომელიც თითქმის ჩვენს ბედს წყვეტს, მივიღოთ ლუსტრაციის კანონი და რუსეთის აგენტურა წავიდეს საქართველოდან — ეს არის ეროვნული საკითხი. ვინც ანტიქართულ ქმედებას ეწევა, საინტერესო ნამდვილად არ არის, რა უნერია მას პასპორტში, ვინც საქართველოს სახელმწიფოებრივ გაძლიერებას ხელს უშლის, უნდა წავიდეს პოლიტიკიდან აი, ამ მიმართულებით კი, ნაბიჯები არ იდგება.

— ლუსტრაციის კანონის მიღებაში პარლამენტში ძალიან ცოტა დარჩება, რომელთა რაოდენობა, ალბათ, ევროსტანდარტს არ ეყოფა.

— ხო, პარლამენტში მართლა ცოტა დარჩება, მაგრამ პოლიტიკიდან უნდა წავიდეს ეს ხალხი. არ უნდა ჰქონდეთ მათ უფლება საქართველოს ბედის გადანაცვლებაში მიიღონ მონაწილეობა. იცხოვრონ ჩვეულებრივ, ყველა უფლებით. რაც

ჩვეულებრივ ადამიანს უნდა გააჩნდეს, მაგრამ მათ უნდა წაერთვათ ერთი მთავარი — მონაწილეობის მიღება ქართველი ერის ბედის გადანაცვლებაში, რადგან მათ ეს არ დაუშა სახურებიან, პირიქით, ისინი მთელი დღედაღამისწრება ამის წასართმევად იბრძოდნენ. გეგონებოთ, რა უშლის ხელს მოქალაქეთა კავშირს თავის 140 პულტით უყაროს კენჭი და გაიტანოს ეს კანონი. უკვე სამი წელია, ამას ვითხოვთ. წინა პარლამენტზე რომ აღარაფერი ეთქვა, სურვილის შემთხვევაში, მთელი სახალხო პარტია რომც წინააღმდეგი იყოს, მაინც აქვს საშუალება ლუსტრაციის კანონის გატანისა; როცა კრედიტების მიღება-გაცემაზე, კორუფციული ბიუჯეტის დამტკიცებაზეა საუბარი, მაშინ ყოფნით უმრავლესობა, როცა მეტად საეჭვო ხასიათის გადასახადებიდან განთავისუფლებზე და შედარებით მსგეულობა, მაშინაც ყოფნით, ლუსტრაციის კანონზე — არ ყოფნით. აქ ყველაფერი ნათლად ჩანს — არ უნდათ, ეშინიათ თავიანთი წარსულის და მძიმე ცოდვად მოპყვება.

— ქონებრივი დეკლარაცია თუ შეავსეთ, ბნო მამუკა?

— დიას, შევარდნაძესთან შედარებით უპირატესობა იმით მაქვს, რომ თუ მან ფული დასავლეთის ქვეყნებში ლიქციების კითხვით იშვია, მე — ჩოხატაურში, ჩხორიყუში გაკეთეთ (იცინის). ეს ქონებრივი დეკლარაცია იმდენად სასაცილო და არარეალური, რომ ჩვენ მაქსიმალურად გამოვიყენოთ მისი შესვლა, რათა საზოგადოებისათვის კიდევ ერთხელ გავუწყებინა, თუ როგორი ლოზუნგებით იმართება ქვეყანა. ჩვენ ერთი, რომ გადელისა 15 მლნ დოლარი აქვს ჩემი ვალი და მაქვს მეცნიერული გამოკვლევები, რომლებიც უკვე ქართული მდინარეთი იქნა დაფინანსებული. ატირდები, როცა მინისტრებისა და თანამდებობის პირთა ქონებას შეხედავ, მოგინდება, ბოლო პიჯაკი გაიხადო და მას ჩააცვა. ეს ყველაფერი იმას ჰგავს, ადრე რომ მინისტრებს სახალხოლო გოჭებსა და ინდაურებს ბებია და მამიდა უგზავნიდნენ თავის სარჩენად. ჩვენ მაქსიმალურად შევცადეთ, რომ ქონებრივ დეკლარაციაში ჩაგვეყვანა ისეთი რამ, რაც ამ დეკლარაციების აბსურდულობას კიდევ ერთხელ დაამტკიცებდა.

— იქნებ მომავლის სასიკეთოდ დაამტკიცოთ რამე?

— რალა დავამტკიცო, დაგვეტყვა სახელმწიფო და დაგვეგრა თავზე!

ხათუნა ხატიავილი

მესამე გვერდიდან

ნა, ვისაც უნდოდა ეს ომი და პრეზიდენტმა გრაფოს უსაფრთხოების საბჭოს სხდომაზე მშვიდარა უწოდა.

— თქვენი აზრით, ვინ იყვნენ ამ ომის მოსურნენი?

— ლობოვი, ეგოროვი, შახრაი, — ელცინის მთელი ეს გუნდი. ნაბიჯ-ნაბიჯ მიდიოდნენ ისინი 11 დეკემბრისაკენ, როცა ელცინმა გამოაცხადა ჩეჩნეთში ჯარების შეყვანის შესახებ.

— გქონდათ თუ არა თავდაცვის ერთიანი გეგმა, არსებობდა თუ არა ცენტრალიზებული ხელმძღვანელობა?

— ჯოხარმა მაშინათვე ჩამოაყალიბა თავდაცვის სახელმწიფო კომიტეტი და გამოაცხადა საომარი მდგომარეობა. ყველაფერი, რაც უნდა გაკეთდეს ამ სიტუაციაში, მან გააკეთა. რა თქმა უნდა, თავდაცვა ორგანიზებული იყო ცენტრალიზებულად, მაგრამ ადგილი ჰქონდა თვითნებურ მოქმედებებს მოსახლეობის მხრიდან. ამიტომაც ხდებოდა რუსეთის ჯარების ძალიანი ნელი ტემპით გადაადგილება. ეტყობა, გომილდნენ, რომ წინააღმდეგობა უფრო და უფრო გაძლიერდებოდა.

— თქვენ 26 დეკემბერს მახაჩკალაში შეხვედით დაღესტანის სახელმწიფო საბჭოს თავმჯდომარეს მაგომედალი მაგომედავს.

— დიას, შეხვედით, ჯოხარი ესაუბრა მას ტელეფონით და მოსთხოვა, რომ გაეყვანა დაღესტანში რუსის ჯარი, გაეხსნა საზღვარი გადაადგილებისათვის, რომ მოხსნილიყო ჩვენს ირგვლივ არსებული ბლოკადა. როცა სატელეფონო საუბარი დაიწყო, ტელეფონის ხაზი გადაჭრეს და საუბარიც შეწყდა. ჯოხარი მეუბნება: „ნადი მახაჩკალაში“, ეს იყო საღამოს. მე უკუასახე, ახლავ გავიქცევი სახლში, გამოვივლი ტანსაცმელს-მეტი. მე ხომ სამხედრო ფორმაში ვიყავი, ჯოხარი თავისაზე დადავა ახლავ ნადი. რადგან მან ასე მოითხოვა, მეც ავდექი და სამხედრო ფორმაში წავიდი მახაჩკალაში. ეს იყო 26 თუ 27 რიცხვი. ჩავდი თუ არა, 20 წუთში

ხალიფაზი იანდარბაივი

ომი, როგორც ომი...

მაგომედავმა მიმიღო. მას შეეძინა ჩემთან განმარტების და ამიტომ ჩვენს საუბარს დაასწრო ნუხ ალიევი და დაღესტნის მინ. საბჭოს თავ-რე მირზაბეგოვი.

ომი უკვე დაიწყო და ხასიათიურტის რაიონში ტყვედ ჩაიგდეს 47 რუსი ოფიცერი და ჯარისკაცი, ზოგიც მოკლეს. მე მოვიტოვე, მაგომედავს დაუყოვნებლივ გაეყვანა რუსეთის ჯარი დაღესტანიდან, რომ მას გაეხსნა საზღვარი აზერბაიჯანთან და მიეღო გარკვეული ზომები, რათა დაემტკიცებინა ჩვენთვის თავისი მეგობრული და მეზობლური კეთილგანწყობა ამ სიტუაციაში. მაგრამ მაგომედავმა დაქოქილი ერთ-სა და იმავეს იმეორებდა: „ჩვენ რუსეთი ვართ, ჩვენ რუსეთის შემადგენლობაში ვართ!“ შემდეგ მითხრა, რომ მენი ყველა ნაშრომი და მათ შორის კავკასიის განთავისუფლების გეგმაც ნაყოფიერი მაქვს. ღმერთმან, დაანებეთ დაღესტანს თავი, დაღესტანმა თავისი არჩევანი დიდი ხანია, რაც გააკეთა. მე უკუასახე, რომ დაღესტანს თავისი არჩევანი ვერ არ გაუკეთებია. ეს თქვენ გააკეთეთ, როგორც ჩანს, თქვენი არჩევანი, დაღესტანს კი კიდევ დიდხანს მოუწევს თავისი არჩევანს გაკეთება და ამას ერთმანეთში ნუ აურევთ-მეთქი. მოკლედ, ჩვენ ისე დავმორდით, რომ საერთო აზრამდე ვერ მივდივით. მან მთხოვა, რომ დაღესტნის ტერიტორიას ნუ შეეხებით. მე კი ვუთხარი, რომ თუ თქვენ თვლით დაღესტანს რუსეთის ტერიტორიად, მაშინ ჩვენ ვიბრძოლებთ მტრის მიერ ტერიტორიაზე და მათ შორის, დაღესტნის ტერიტორიაზე-მეთქი და დავამატე, რომ ინგუშეთმა,

ოსეთმა, დაღესტანმა, თუ ისინი რუსეთის ტერიტორიად მიიჩნევენ საკუთარ მიწა-წყალს, უნდა იცოდნენ, რომ ჩვენ მათ ტერიტორიაზე ვიბრძოლებთ-მეთქი, ასეც გამოვიდა. ასეთია სამშვიდობო მოლაპარაკება შედეგები. მერე დაიწყო შტურმი...

— რამდენად მართალია, რომ თავიდან ყველა არ უჭერდა მხარს დუდავს. მე ვიცო, რომ

რამდენიმე უხუცესი ამბობდა, ეს ჩვენი საქმე არაა, დუდავს უნდა გასარჩევია და თავისი ოჯახის წევრებს უკრძალავდა ჩარეოდნენ ამ სიტუაციაში.

— შეიძლება იყო ასეთი აზრებიც. მაგრამ ეს იყო წმინდა სუბიექტური მოსაზრებები. ობიექტურად კი მთელი მოსახლეობა იყო რუსეთის წინააღმდეგი. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ მხარს უჭერდნენ დუდავს. სწორედ აგრესიის დანერგვამ განაპირობა დუდავის მიმართ მოსახლეობის ერთი ნაწილის არაკეთილგანწყობის განვითარება. ვინც მოლაპარაკე იყო, ის, რა თქმა უნდა, წინააღმდეგი იყო —

მას უნდოდა ხელმძღვანელ თანამდებობაზე დაეღობა, მოსკოვიდან მოსული წესით გამოგზავნილი ფულის ჩაჯიბვა. სხვები, ისინი კი, ვინც დუდავს ვერ იტანდა, მე ვერ მიტანდა, ხედავდნენ, რომ მტერი მოდიოდა საომრად და ამოქონდა არა კამეჩები და „პი-ამკები“, ამიტომაც სწრაფად დაიწყო მოხალისეთა შეკრება, ადამიანები თავად ადგენდნენ თავდაცვის რაზმებს.

— რამდენად სერიოზული ძალები გაყვდათ ომის დაწყებისას?

— თუ ვიტყვით რეალურად ქვედანაყოფებზე, გვყავდა პასავეის ერთი ბატალიონი და გედავის სპეცდანიზების პოლი, საერთო რაოდენობით 500 კაცამდე. იყო კიდევ ახალშეშული პოლი, მაგრამ ცოტა რაოდენობის ჯარისკაცებით. დანარჩენი კი არასამხედრო, ძალიან ქვედანაყოფები გვყავდა: უშიშროების — 100 კაცამდე, მილიცია — 100-200 კაცი. მოხალისეთა რაზმები იკრებოდნენ რაიონების, სოფლების მიხედვით. მოხალისეები იღებდნენ დავალებას, იკავებდნენ პოზიციებს და უტყუებდნენ რუსის ჯარს.

— ე. ი. არმია ძირითადად სტიქურად იყო ორგანიზებული?

— არა, სტიქურად იყო. სტიქაცია ორგანიზებული იყო. იარაღს, რაც გავაჩნდა, ვანაწილებდით.

— ეს იყო ძირითადად ის იარაღი, 1992 წელს გროზნოში გასულმა რუსეთის ჯარმა რომ დატოვა?

— ისიც იყო და ისიც, რაც შემდგომში შევიძინეთ. ყველაფერი, რაც გავაჩნდა, ომისთვის იქნა მობილიზებული, ვისაც შეეძლო,

თავად ყიდულობდა. იარაღს ასე ყილობდნოდა სახალხო ლაშქარი, ძირითადად რომელმაც გადაიტანა საკუთარ მხრებზე ომის მთელი სიმძიმე.

— მიმდინარეობდა თუ არა მიზანმიმართულად ადამიანთა მომხრეობა ომისთვის?

— დიას, ადამიანებს ვამზადებდით, რადგან ჩვენ ყოველთვის დარწმუნებული ვიყავით და ჯოხარიც ხაზს უსვამდა ამას, რომ რუსეთი უბრძოლველად არ შეგვეშვებოდა. ჩვენ ვიცოდით, რომ ჩვენ, როგორც დამოუკიდებელი სახელმწიფო ბრძოლისუნარიანობა უნდა დაგვემტკიცებინა ომში. ჯოხარი ამბობდა: „რაც არ უნდა მოვიმოქმედოთ ჩვენ, რუსეთი მაინც შეიქცევა, რომ გაგვანადგუროს“. ასეც მოხდა.

ერთი ძალიან მახასიათებელი ეპიზოდი იყო. ერთმა მოხუცმა ანაბლალიდან შემხსენა ამას წინათ, რომ ომის დაწყების პირველ დღე-ღამეში რამდენიმე უხუცესთან ერთად მოსულან ჩემთან და უკითხავთ: — აი, ომიც დაიწყო. გვაქვს კი იარაღი, რომ მტერს გავუმკლავდეთ? მოგვეცი იარაღი! მე ასე მოპასუხე: „აიღეთ ცარიელი ბოთლები, ჩაასით ბენზინი და დანით ტანკები“. ეს მოხუცი იხსენებს, რომ ისე გაოგნდნენ და განრისხდნენ თურმე ჩემი პასუხით, უბრალოდ მებრუნდნენ და ჩუმად გაუმკლავდნენ. მან ჩემი, როგორც ვიცე-პრეზიდენტის, ასეთი პასუხი უსაზღვრო უსასუსიმგებლობად მიიჩნია — ახლახანს ვკითხე იმ მოხუცს, ვიყავი თუ არა მაშინ მართალი-მეთქი? მან მიპასუხა, რომ მართალი ვიყავი, რომ ისინი მართლაც ვახდენდი, რომ თავი უნდა დაიცვა ყველაფრით, რითაც შეგიძლია. ჯოხარიც კრებდა ხალხს და ეუბნებოდა მათ, რომ ჩვენ არ გვაქვს თანამედროვე ტექნიკა, თანამედროვე იარაღი, მაგრამ ჩვენ გვაქვს თავისუფლებისადმი მტკიცე მისწრაფება, მტკიცე ნება და სიმამაცე, რომელმაც განაილია 1991 წელს.

(იხსენებდა უმნიშვნელო შემოკლებით)

გაგრძელება შემდეგ ნომერში.

გაგრძელება. დას. იხ.
„საქართველო“ №4

ნოდარ ნათაქა:

რას ვიხსენებ

მესამე ეპიზოდი. პატარა სოფელ ოს-ფრისთან, რომელიც სულ რამდენიმე ათეული სახლისაგან შედგება, როგორც უკვე ვთქვი, ოსები ხშირად კტავდნენ გზას და ამით ცხრა ქართულ სოფელს დიდი ღირებულება — თამარაშენიდან კუბანამდე და სვერამდე — ალყაში იქცევდნენ (ცხინვალზე გზა ხომ მუდმივად გადაკეტილი ჰქონდა). მთელი იმ ზონის ყველაზე ცხელი ნერტილი ეს იყო და თოვლის გავარდნის ყველაზე რეალური საფრთხეც მუდამ აქ იყო (სხვათა შორის, საყურადღებოა, რომ ოსებისთვის სახლების ყველაზე ინტენსიური მშენებლობა ეუთოს და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების ხარჯით დღეს სწორედ აქ, ოსი მოსახლეობისათვის სრულებით უმნიშვნელო, ცხრა ქართული სოფლისთვის კი სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვან ადგილას ხდებოდა). ცხინვალში, როგორც უკვე ვთქვი, ორი საბჭოთა პოლკი იდგა (შვეულმფრენებისა და საინჟინრო) და კიდევ — შინაგანი ჯარი. 23 ნოემბრის მომდევნო კვირებში, როგორც უკვე ვთქვი, თითქმის ყველა რაიონიდან მოყვანილი მილიცია იქ იყო, ტექვის ახლოს თავმოყრილი, და მისი ერთი ნაწილი ტექსა და ოს-ფრისის შორისაც იდგა იმ ადგილას, სადაც ხეობის გზა მართი კუთხით უბევს ტექ-ერედვის მონაკვეთიდან. იმ დღეს, რომლის ამბავსაც ვყვები, რაღაცა დაძაბული ვითარება იყო. ოს-ფრისში ოსებს გზის გარდაცარდმო თხრილი ჰქონდათ გაჭრილი, მერე ამოვსებული, მერე ისევ გაჭრილი და ასე შემდეგ, სიტუაციისა და მიხედვით, მაგრამ გასულა გაჭირვებით მაინც შეიძლება. ორი თუ სამი მსუბუქი მანქანით გვიწოდდა ხეობის სოფლებში ასვლა. ტექთან ვიჭრალეთ, მერე ზევით (ოს-ფრისისკენ) რომ გავემართეთ, ქალაქსა და გზას შორის მდებარე კილომეტრიანი მინდვრის რაღაც ნერტილიდან, რომელსაც ვერ ვხედავდით, მწვანე შუშუნა ავარდა. ავარდა უაზროდ, ვინაიდან იქ არც დამდგარი უნდა ყოფილიყო ვინმე და არც ვინმე გამოსაძახებელი ჩანდა. გადასახვევში მდგარ მილიციას რომ დავეუბრნა, გაგვანერა კაპიტანმა გულბინამ, ცოტა მძიმე ვითარება დაგვიხატა და გვიჩვენა, ფრთხილად იყავითო. მართლაც, როგორც კი თხრილიდან შევეფრხეთეთ, დაბალი ბექების იქიდან სანადირო თოვებით შეიარაღებული ერთი ოცდაათკაციანი გროვა გამოჩნდა. ზოგნი ჩანენენ, ზოგნი ფეხზე დარჩნენ და დაახლოებით ერთ მეოთხედ რკალად ჩვენს წინააღმდეგ პოზიცია დაიკავეს. ჩვენც მანქანებზე ამოვჯდარეთ. ჩვენში ერის ჰქონდა ნაგანი და ერთს — ტუტე. იმ ადგილიდან, სადაც მილიცია დადგოვით (იქნებოდა 150-170 მეტრი) მილიციელების ერთი ჯგუფი წამოვიდა. და სწორედ იმ დროს, როცა ტყვიან უნდა გავარდნილიყო, იმ ბექების უკნიდან ზუსტად სინქრონულად გამოჩნდა შერეგად მოწყობილი რუსის შინაგანი ჯარის ერთი ოცეული გადმოღებული ავტომატებით. ესე იგი, ნელან რომ მწვანე რაკეტა ავარდა, იმის გამაზრდილი ამ ოსთაგანი იყო იმ ბექების გადაღმა, ან მათთან იყო, ხოლო ის, ვისაც ნიშანი მისცეს, ის ოცეული იყო, რომელიც ამით ქვემოთ დაიბარეს და, ჩვენს თვალს მოვარდებული, იმ კილომეტრიანი მინდვრით ამოიყვანეს. ჩვენც წამოვსულ მილიციელთა ჯგუფში, რა თქმა უნდა, კაპიტანი გულბინაც აღმოჩნდა და მისმა დილოგმა რუსებთან თავისი ლუსუბით, სიმტკიცით და უწყყანობით ჩემზე ისეთი შთაბეჭდილება მოახდინა, რომ თავს ეუთოსარ, ნეტავ ასეთი ოფიცერი კიდევ ერთი ასე გვყავდეს-მეთქი. განმარტებისთვის უნდა ვთქვა: მთელი იმ თვეების მანძილზე, რომელთა ამბავსაც ვყვები, რუსეთის შინაგანი ჯარი ან პირდაპირ ებრძოდა (ცეცხლს უხსნიდა ჯავშანტექნიკით თავებს ზემოთ და ანარაღებდა) ქართველ მებრძოლებს, ან ავიწროებდა მათ, ოსებს კი ან ეხმარებოდა იარაღით და პირდაპირ მოქმედებით, ან „ვერ ამჩნევდა“. მილიციასაც მან რამდენჯერმე ცეცხლი გაუხსნა და უფრო ბევრჯერ ცეცხლის გახსნით დაემუქრა.

თუ შევაჯამებთ მთელს ამ დაკვირვებას, რაც მე იმ დროს მილიციის მუშაობის შესახებ მქონდა ან შეიძლება მქონდა ჩემი უშუალოდ ნახულითა და აპარადაპირი გაგონილითაც, უნდა ვთქვა, რომ, როგორც ახლა ვხედავ, თუმცა მილიციას დაკარგული ჰქონდა მასის წინააღმდეგ უკანონო მოქმედების უნარი და უფლება, მასის წინააღმდეგ

დედ კანონიერად მოქმედების უნარი მას ჯერ კიდევ ჰქონდა. ის, რომ ცხინვალსა და მის მიდამოებში მილიცია თითქმის უქმად იყო, მხოლოდ იმის შედეგი შეიძლება იყოს, რომ მოსკოვიდან შესაბამისი დასტურის გარეშე მოქმედებას თავის თავზე ვერავინ იღებდა.

საქართველოს ხელისუფლების მოქმედება ამ დროს ჩემს თვალში ფრთხილად ორჭოფულად გამოიყურებოდა. ზემოთ ვთქვი, რომ შევარდნამც გუმბარაძე „რესპუბლიკის ხელმძღვანელის“ პოსტზე დატოვა დემონსტრაციული ინსტრუქციით, რომ „ეროვნულ მოძრაობასთან“ ერთობლივად ემუშავა. ეს თვალში საცემად ჭკვიანი კაცი (გუმბარაძე), რომელსაც მანამდე, ცხადია, არაერთი დღეა ექნებოდა თავს დადებული (იგი 9 აპრილამდე საქართველოს სუკის თავმჯდომარე იყო), ჩემი შთაბეჭდილებით, კი ასრულებდა მასზე დაკისრებულ პარტიულ დავალებებს, მაგრამ თავის თავი იმ მოსკოვურ პოლიტიკასთან, შესაძლოა, გაიგივებული არ ჰყავდა. მის უცნაურად ადვილ თანხმობაზე, რომ საქართველოს ანექსირებულობის დამადასტურებელი საპარლამენტო დოკუმენტი შეეცმნა, ზემოთ უკვე ვილაპარაკე. სულ ორიოდ სიტყვის შემდეგ დათანხმდა მომავალი უზენაესი საბჭოს სულადობის ჩამოყვანას 480-დან 300 კაცამდე (რაც კომპარტიისათვის ნამდვირი იყო). ბევრ სხვა რამესაც ისე აკეთებდა, როგორც ჩვენთვის სასურველი იყო. მე ისეთი შთაბეჭდილება მქონდა (უფრო კი — ახლა მაქვს, როცა ყოველივე ამას შორიდან ვუყურებ), რომ იგი არ იყო იმ გუნდის ორგანული შემადგენელი ნაწილი, რომელშიც თამაშობდა. იგი, უფრო მონეულ მოხელედ გრძნობდა თავს და შინაგანი ცნობისმოყვარეობით ადევნებდა თვალს, როგორ ნარკო-მართებოდა მოვლენები, ვინ რაში დაშინებდებოდა და რამდენად მისი ირონია, რომელსაც არაერთხელ მიმართავდა ხოლმე ჩვენი ბანაკის ამა თუ იმ არაგონივრული ნაბიჯის ან სისუსტით გამო, ზუსტი იყო ხოლმე და ჩემში მუდამ შინაგან შემოფრთხილას იწვევდა. ზემოთ ვთქვი, მან რომ ირონით მიხსენა ჩემი პროგნოზი ზესტაფონში შემდგარ შეკრებაზე, რომ ეროვნული ძალები უმაღლესი საბჭოს არჩევნებში ადგილების 80%-ს მოვიპოვებდით, რამდენად დაგვიმელი კონტრპოზიტი, რომ ეს არ მომხდარიყო, მან რა თქმა უნდა, რამდენიმე ვარიანტად იცოდა. ასევე ირონიულად მიიზნა, რეფერენდუმს რომ ძალიან ესწრაფით, დარწმუნებული ხართ იყოთ, რომ მოიგებთო (ლაპარაკი იყო — საქართველოს დამოუკიდებლობის რეფერენდუმზე, რომელიც კომუნისტური ზენოლის პირობებში შესაძლოა მართლაც ეროვნული დამარცხებით დამთავრებულიყო. რატომ — ამაზე ქვემოთ). მისი ირონია ვაჟა ადამიას მოღვაწეობის მიმართ ზემოთ უკვე ვახსენე. და ასევე მკვეთრი იყო მისი ირონია ფედერალიზაციის ირ. შენგელაიას მიერ წამოყენებულ გეგმაზე, „იკვირს, ამას რომ ამბობთ, ხომ გესმით, ეს საქართველოს რას მოუტანსო“. უკვე მისი მმართველობის ბოლოსკენ, 1990 წლის აგვისტოში ეს თავდაჭერილი და გამოზომილი, სტილი ეროვნული ძალებისადმი დამოკიდებულებისა ერთხელ დარღვა (ამაზე — ქვემოთ), რაც ფრთხილად საგულისხმო და ფრთხილად მძიმე მიზეზებით განმარტებული აღმოჩნდა და თავისი ლოგიკური გაგრძელებაც ჰყოფა.

ვაჟა ადამია ვახსენე და ახლავს უნდა ვთქვა, რომ მის საქმიანობას შიდა ქართული და მისი „მერაბ კოსტავას საზოგადოების“ მოღვაწეობას ამ ზონაში მე ჯავშანურად (ხაზს ვუსვამ: ჯავშანურად და არა ცალკეული ეპიზოდების შრიც) უარყოფითად ვაფასებ („უფრო მეტიც: ძალიან უარყოფითად ვაფასებ). მერაბ კოსტავა 13 ოქტომბერს დაიღუპა და ნოემბრის

ბოლოს მისი სახელობის საზოგადოება (რომელიც, ცხადია, მის სიცოცხლეში ვერ შეიქმნებოდა) უკვე განსტოებული და ფართო შემადგენლობის საზოგადოება იყო. რომ ვთქვა, ეს განსაკუთრებით მებრძოლი ან განვითარებული იყო-მეთქი, მართალი არ ვიქნები, მიუხედავად იმისა, რომ არსად სხვაგან — არც ერთ პოლიტიკურ ორგანიზაციაში — არ იყო ისეთი მაღალი პროცენტი ბრძოლაზე ორიენტირებული ადამიანებისა, როგორც ამ საზოგადოებაში. როგორ და

კონფლიქტის ნელი და გეგმაზომიერი ესკალაცია გახლავთ. ნელ-ნელა გაიზარდა და სისტემატურ მოვლენად იქცა მსხვერპლი, ამასთან, უფრო და უფრო ულმოებული და სადისტური მკვლელობების შედეგად. პირველ თვეებში ოსებს შორის მსხვერპლი ოცდაათიდან პროცენტით მეტი იყო, კიდევ ქართველებს შორის, სამაგიეროდ, ოსების ქმედება ამ მიმართულებით უფრო გამიზნული იყო იმ მხრივ, რომ ისინი უფრო არჩევდნენ, სახელდობრ, ვინ — მათთვის ყველაზე არასასურველი და მათთვის ყველაზე დიდი დაბრკოლების შემქმნელი პიროვნება — უნდა მოეკლათ, ქართველების მიერ მიყენებული მსხვერპლი კი მხოლოდ შეტაკებაში მიყენებული მსხვერპლი იყო. ყველაზე მთავარი და მნიშვნელოვანი ნაწილი ამ პროცესისა — უფრო მეტიც, ამ პროცესის წარმართველი და ყველაზე შეუ-

რატომ მიიღო ვაჟამ (ექვრი არ მუპარება — ზვიად გამსახურდიასაგან) ესოდენ საპასუხისმგებლო რწმუნება ან მაშინ, ან შემდეგ, როცა პირველ ეროვნულ ხელისუფლებაში მას, მმართველი უმრავლესობის წევრს, თავდაცვისა და უშიშროების კომისია ჰქონდა ჩაბარებული (და, მაშასადამე, ამ დარგთა რეალური მართვეს, რაკი იგი უმრავლესობის წევრი იყო), ჩემთვის დღესაც ნათელი არაა.

სამართლიანობა მოითხოვს, ამ კონტექსტში მოვისხენო ვაჟა ადამიას და ჯაბა იოსელიანის პირველი შელაპარაკება, რომლის უნებური მომსწრე გახდით (მელვრეისში) და რომელიც ჯაბა იოსელიანისა და ზვიად გამსახურდიას პირველ შელაპარაკებაზე გადაიზარდა. „მხედრონი“, რომელსაც დიდ როლზე ჰქონდა განაცხადი 1989 წლის ზაფხულს აფხაზეთის მწვანე სიტუაციის დაწყებაში, ამ დროს თავისი თავი ცხინვალის ზონაშიც მდებარეობის დამასტაბილებელ ძირითად შეიარაღებულ ძალად მიიჩნდა (სიცხადისათვის უნდა შევნიშნო, რომ იმ დროს „მხედრონი“ პასუხი ჯერ არც ერთი უარყოფითი ქულა არ ეწერა. ეს ყველას თვალში და, ძირითადად, სანამდევლოშიც იყო, რბილად რომ ვთქვათ, ოღონდ-ჩოდრო წარსულის მქონე ახალგაზრდობის ერთობაზეა საქართველოს გადარჩენისათვის ბრძოლის გულწრფელი მიზნით. მათი ორგანიზატორისა და ხელმძღვანელის მოქმედებაში ამ დროს სხვა რამ მინარევის არსებობას არაფერი მიანიშნებდა).

მელვრეისში მხედრონელები იმდენად არ ტრიალებდნენ, მაგრამ ითვლებოდა, რომ ცხინვალში გარკვეული პოზიციები ჰქონდათ და სხვაგანაც გარკვეული როლი ჰქონდათ (ცოტა მოგვიანებით ჯაბა მოითხოვდა ვაჟასაგან, შეეცდებოდა ეკონტროლებოდა და ვაჟა ისეთი ზუსტი ტაქტიკით, ასაკობრივი პატივისცემისა და ზრდილობით უკანარდახევის ისეთი ზუსტად გამოზომილი შეზავებით პასუხობდა, რომ ნება უნებურად პატივისცემას აღიპირდა და მიუხედავად იმისა, რომ პატივითაა მართლაც შესაყვები იყო). ზვიადთან შელაპარაკება ცოტა ხნის შემდეგ მოხდა და მასში ზვიადის თეზისი იყო, „სამხედრო ხელმძღვანელობა პოლიტიკურს ემორჩილება, თვითონ დამოუკიდებლად ვერ მოიღებს გადაწყვეტილებებსო“. ერთის შეხედვით, შეიძლება გეგმით, რომ ეს კონფლიქტი, რომელმაც შემდგომში ტრაგიკული შედეგები მოიტანა, ამგვარი შემთხვევითი შელაპარაკებებიდან იყო გაუგებრობის შედეგად ნაშობი სანამდევლოში, რა თქმა უნდა, ეს სრულებითაც ასე არ იყო. შემთხვევითი და გაუგებრობით ნაშობი მხოლოდ იმ კონფლიქტის გაჩენის თარიღი თუ იქნებოდა.

* * *

ის, რაც ნელ-ნელა განვითარდა ქართულ-ოსური კონფლიქტის ზემო აღწერილი მდგომარეობიდან,

კონფლიქტის ნელი და გეგმაზომიერი ესკალაცია გახლავთ. ნელ-ნელა გაიზარდა და სისტემატურ მოვლენად იქცა მსხვერპლი, ამასთან, უფრო და უფრო ულმოებული და სადისტური მკვლელობების შედეგად. პირველ თვეებში ოსებს შორის მსხვერპლი ოცდაათიდან პროცენტით მეტი იყო, კიდევ ქართველებს შორის, სამაგიეროდ, ოსების ქმედება ამ მიმართულებით უფრო გამიზნული იყო იმ მხრივ, რომ ისინი უფრო არჩევდნენ, სახელდობრ, ვინ — მათთვის ყველაზე არასასურველი და მათთვის ყველაზე დიდი დაბრკოლების შემქმნელი პიროვნება — უნდა მოეკლათ, ქართველების მიერ მიყენებული მსხვერპლი კი მხოლოდ შეტაკებაში მიყენებული მსხვერპლი იყო. ყველაზე მთავარი და მნიშვნელოვანი ნაწილი ამ პროცესისა — უფრო მეტიც, ამ პროცესის წარმართველი და ყველაზე შეუ-

რატომ მიიღო ვაჟამ (ექვრი არ მუპარება — ზვიად გამსახურდიასაგან) ესოდენ საპასუხისმგებლო რწმუნება ან მაშინ, ან შემდეგ, როცა პირველ ეროვნულ ხელისუფლებაში მას, მმართველი უმრავლესობის წევრს, თავდაცვისა და უშიშროების კომისია ჰქონდა ჩაბარებული (და, მაშასადამე, ამ დარგთა რეალური მართვეს, რაკი იგი უმრავლესობის წევრი იყო), ჩემთვის დღესაც ნათელი არაა.

სამართლიანობა მოითხოვს, ამ კონტექსტში მოვისხენო ვაჟა ადამიას და ჯაბა იოსელიანის პირველი შელაპარაკება, რომლის უნებური მომსწრე გახდით (მელვრეისში) და რომელიც ჯაბა იოსელიანისა და ზვიად გამსახურდიას პირველ შელაპარაკებაზე გადაიზარდა. „მხედრონი“, რომელსაც დიდ როლზე ჰქონდა განაცხადი 1989 წლის ზაფხულს აფხაზეთის მწვანე სიტუაციის დაწყებაში, ამ დროს თავისი თავი ცხინვალის ზონაშიც მდებარეობის დამასტაბილებელ ძირითად შეიარაღებულ ძალად მიიჩნდა (სიცხადისათვის უნდა შევნიშნო, რომ იმ დროს „მხედრონი“ პასუხი ჯერ არც ერთი უარყოფითი ქულა არ ეწერა. ეს ყველას თვალში და, ძირითადად, სანამდევლოშიც იყო, რბილად რომ ვთქვათ, ოღონდ-ჩოდრო წარსულის მქონე ახალგაზრდობის ერთობაზეა საქართველოს გადარჩენისათვის ბრძოლის გულწრფელი მიზნით. მათი ორგანიზატორისა და ხელმძღვანელის მოქმედებაში ამ დროს სხვა რამ მინარევის არსებობას არაფერი მიანიშნებდა).

მელვრეისში მხედრონელები იმდენად არ ტრიალებდნენ, მაგრამ ითვლებოდა, რომ ცხინვალში გარკვეული პოზიციები ჰქონდათ და სხვაგანაც გარკვეული როლი ჰქონდათ (ცოტა მოგვიანებით ჯაბა მოითხოვდა ვაჟასაგან, შეეცდებოდა ეკონტროლებოდა და ვაჟა ისეთი ზუსტი ტაქტიკით, ასაკობრივი პატივისცემისა და ზრდილობით უკანარდახევის ისეთი ზუსტად გამოზომილი შეზავებით პასუხობდა, რომ ნება უნებურად პატივისცემას აღიპირდა და მიუხედავად იმისა, რომ პატივითაა მართლაც შესაყვები იყო). ზვიადთან შელაპარაკება ცოტა ხნის შემდეგ მოხდა და მასში ზვიადის თეზისი იყო, „სამხედრო ხელმძღვანელობა პოლიტიკურს ემორჩილება, თვითონ დამოუკიდებლად ვერ მოიღებს გადაწყვეტილებებსო“. ერთის შეხედვით, შეიძლება გეგმით, რომ ეს კონფლიქტი, რომელმაც შემდგომში ტრაგიკული შედეგები მოიტანა, ამგვარი შემთხვევითი შელაპარაკებებიდან იყო გაუგებრობის შედეგად ნაშობი სანამდევლოში, რა თქმა უნდა, ეს სრულებითაც ასე არ იყო. შემთხვევითი და გაუგებრობით ნაშობი მხოლოდ იმ კონფლიქტის გაჩენის თარიღი თუ იქნებოდა.

ორასი-სამასი მეტრის მანძილზე და ზევით. (სხვათა შორის, იმ სახლის პატრონი კარგა უხეშად ეკა-მათებოდა ჯაბა იოსელიანს, ნადიო ჩემი სახლიდან, მაგრამ მერე რა შედეგი გამოიღო ამ დისკუსიამ, არ ვიცი). ბუნებრივია კითხვა: როგორ ითმენდნენ ყველა სხვანი იმას, რომ ამდენი ქართველი ახალგაზრდა იმ უაზრო და ადვილად ასაცილებელი ხიფათის პოტენციურ მსხვერპლად რჩებოდა? მე რაც შემიძლება, მე აწვავიცი და კვებვიცი ვთქვი, რომ ადგილის ასე შერჩევა სწორი არ იყო, და ორგანვე მიპასუხეს, მოპირდაპირე ფერდობი დაუცულიაო (სინამდვილეში, რა თქმა უნდა, ის ფერდობები ისევე იყო დაუცული, როგორც ევერესტი და ცულისა თოვლის კა-ცების შემოსევისაგან). მაგრამ მთავარი ეს არ არის. მთავარი ისაა, რომ იმ ურთიერთობათა მიხედვით, რომლებიც იმ დროს არსებობდა, ყოველი შეიარაღებული ჯგუფის (ბარემ დავაზუსტოთ ესეც: თითქმისა შეიარაღებული უანგინათიუბიანი ჯგუფის) შემქმნა და მოქმედება თვით მისი შემქმნელის პირადი საქმე იყო და მასში ჩარევა, სულ ცოტა, უტაქტობად გამოიყურებოდა, თუ საეჭვო ინტერესის გამოვლინებად არა.

(რა არის ან რა შეიძლება და ყოფილიყო იმ მომენტში ამ სენის წამალი? ეს უმნიშვნელოვანესი კითხვაა, რომლის წინაშეც, ალბათ, არაერთხელ დავდგებით, ამიტომ მისი პასუხის ძებნა ღირს. მე ამ კითხვის მხოლოდ ერთი, ისიც პიპოტეტური პასუხი მეგულებს. ან შეიარაღებული ძალის უსიტყვოდ და უწყყანოდ აღიარებული ბრთვი მომზადებული უნდა იყოს წინასწარ, ენ. „მხედრონი“ დროს, როცა იარაღით სირბილის საერთო ამინდი ჯერ არ დამდგარა და იარაღის ქვეშ ყოფნა პოპულარული არ არის. ამ გზას ის მინუსი აქვს, რომ იგი მონაწილეების მიერ თავისი ავანტურის ჩანერგვის დიდ შესაძლებლობას ტოვებს. ანდა შეიარაღებული ძალა უნდა იყოს სათანადოდ ორგანიზებული და საერთო ენაში ორგანიზებული პოლიტიკური ძალების მკაცრი დიქტატის ქვეშ. ეს მეორე გზა საქმისაგან ბევრ გულწრფელ მოხალისეს ჩამოაშორებს, მაგრამ ჯამში ეს დანაკარგი, ალბათ, მეტ ეფექტურობას მისცემს).

ერთხელ (მაგონ, 1990 წლის იანვარი იყო უკვე) კონფლიქტის ზონაში წამოვიყვანა და კონსულტაცია ვთხოვე გენერალ-ლეიტენანტ ირაკლი ჯორჯაძეს, რომელიც გავიცანი, როგორც 9 აპრილის გამომძიებელი საპარლამენტო კომისიის წევრმა და რომელსაც მაქალმალურად პატეს ვცემდი და ახლაც ვცემ, მისი გარდაცვალების შემდეგ, მისი პრინციპული და გაბედული გამოსვლის გამო, როცა მან პირდაპირ ბრალად დასდო გორბაჩოვს 9 აპრილის ხოცვის ბრძანების გაცემა (იმ საფუძველზე, რომ გორბაჩოვი ერთდერითი თანამდებობის პირი იყო, ვისაც უფლება ჰქონდა სსრკ არმიის ამოქმედების ბრძანებისა და შინაგანი ჯარების ამოქმედების ბრძანებისაც, როგორც ეს 9 აპრილს მოხდა). ნავედით სამი პენრი კუპრავილის „ფი-ატი“. გენერალ ჯორჯაძეს სამოქალაქო ეკვა იმ მიზნით, რომ მისი მოგზაურობა ინკოგნოდ დარჩენილიყო. ჯერ აწვავიცი გავიარეთ, იქიდან წუნარი — ცხინვალში და შემდეგ — გორის რაიონის სოფლებში. ტექვე შეჭრადით და ოს-ფრისი-ერედვის ზონას გადავხვედით. (მიუხედავად ჰიკეტერებისა, ცხინვალში გასულა-გამოსულა პიპო-ლემა იყო იყო). გორში პატარა „მარცხი“ მოგვივიდა: იქ დავალეობით მყოფმა მილიციის გენერალმა გივი კვანტალიანმა გენერალი ჯორჯაძე შეცნო და ჩვენი მგზავრობა გორის რესტორანში დამთავრდა. ჩემი თხოვნა და კითხვა გენერალ ჯორჯაძისადმი იყო: რა ძალა და რა დროა საჭირო — იმ ინფორმაციის გათვალისწინებით, რაც გვქონდა მონიწილადეგის ძალისა და მის-დამი საბჭოთა არმიის ორი ზემო-სენებული პოლკის მოსალოდნელი შეუზღუდავი დახმარების შესახებ — რათა არსებული პრობლემა იარაღის ძალით გადაგვეჭრა? პასუხად მან ისეთი რიტუები და მასშტაბი ახსენა, რომ ჩვენი — ე. ი. ეროვნული მოძრაობის — ძალები ის იმედად აქ რაიმე წარმატებაზე ვიყრი წმინდა წყლის უტოვებდა უნდა წარმომდგომოდა. არსებითად რომ ვთქვათ, ვითარების სხვაგვარი შეფასება რეალურად ფარგლებში არც იყო მოსალოდნელი. პრობლემის გადაჭრას სახელმწიფო მასშტაბის ძალისხმევა სჭირდებოდა და სჭირდებოდა.

გაგრძელება იქნება

ಗುರುಕೃಪಾ
ಪ್ರತಿಪದ್ಧತಿ

ხალხიდან

ერთადერთი საშველი მომავალ
საკარლამენტო არჩევნებშია

დღეს, როდესაც ათას ჭირვარამგამოვლილი საქართველოს კვლავ ყოფნა-არყოფნის საკითხი დაუდგა, მავანთა ბრძოლა სახელისუფლო საკარლამენტო (ფაქტობრივად კი საერთო-სახალხო) საკუთრების: ქართული მინის, ნიალისულის, სანარმოებისა თუ ათასწლეულების განმავლობაში შექმნილი უძრავ-მძრავი ქონების ხელში ჩასაგდებად სამშობლოს ბედზე დაფიქრებისა და ეროვნული იდელების გარეშე უზუნოვასთან ერთად ლალატიცაა ქვეყნისა და ერის წინაშე.

სამწუხაროდ, სახეზეა დღეს დამოუკიდებლობის აღდგენიდან განვლილი პერიოდის (ათასწლეულის) არაერთი „მონაწილე“: საზღვრებშიშლილი და ღირსებაშეღებული საქართველო; გაყიდული და მიტაცებული ტერიტორიები; დევნილები თუ ლტოლვილები; გაზრდილი სიკვდილიანობა, თვითმკვლელობა და შემცირებული შობადობა; მილიონამდე სამშობლოდან გადახვენილი მოქალაქე; მილიარდიანი საგარეო ვალები; დაცარიელებული ხაზონა და განაგებული ქონება; გაძარცვული და უსაქმოდ დარჩენილი გლეხი, მუშა თუ მეცნიერი; 10 ლარის ანაზრად მიტოვებული სოციალურად დაუცველი და ფაქტიურად სასიკვდილოდ განწირული პენსიონერი; იმედგაცრუებისაგან ალკოჰოლისა და ნარკოტიკებს მიძალბებული ახალგაზრდობა... დისკრედიტირებული

ეროვნული მოძრაობა; პარტიული თუ სხვა ინტერესები და პირისპირებული ჯგუფები; უუნარო პარლამენტი და არნახულად აღზევებული კორუფცია; სრული განუკითხაობა აღმასრულებელ ხელისუფლებასა და მოშლილი მართლმსაჯულება... ვინ მოთვლის, კიდევ რა უბედურება ელის საქვეო ექსპერიმენტების პოლიგონად ქვეულ „ლეთისმშობლის ნილხვდარ ქვეყანას“, ზოგიერთი „რჩეული“ ჩინოსანის პირად კეთილდღეობას ასე უღუთვოდ რომ ეწირება.

მიუხედავად, შექმნილი უაღრესად სავეალალო ვითარებისა, დარწმუნებული ვარ, საქართველოს ჯერ კიდევ შესწევს უნარი ღრმა პოლიტიკურ-ეკონომიკური კრიზისიდან გამოსვლისა. ქართველი კაცის ბუნებრივი ბუნებიდან გამომდინარე, ქვეყნის ინტელექტუალური პოტენციალისა და შრომითი რესურსების გათვალისწინებით, აგრეთვე ეროვნულ თვითმყოფადობაზე და მრავალსაუკუნოვან ტრადიციებზე დაყრდნობით, სავესებით შესაძლებელია, ქართული სახელმწიფოებრიობისა და ერის ღირსების აღდგენა-გადარჩენა, თუ მოსახლეობასთან ერთად დღევანდელი ხელისუფალი — „ძლიერნი ამა ქვეყნისანი“ სრულად გაიზიარებენ ქვეყანაში შექმნილი ვითარების ტრაგიკულობას, XX საუკუნის მინურულს ქართული სახელმწიფოებრიობის მოშლის რეალურ საფრთხეს, ამასთან, თვითკრიტიკულადაც თუ შეფასებენ საკუთარ წვლილს ქვეყანაზე თავსდატყენი უბედურებაში და გარკვეულ გონივრულ დასკვნებსაც გააკეთებენ, ვფიქრობ, გადარჩენის შანსიც გააჩნდება.

როგორც ჩანს, უფსკრულის პირას მდგარ ფაქტიურად სრულიად გაძარცვულ ქვეყანაში ხელისუფლებისათვის ბრძოლა გრძელდება და მავანი ახალ-ახალი დასახელების პარტიებს ქმნიან მომავალ არჩევნებში მოსახლეობის ნდობის კიდევ ერთხელ მოსაპოვებლად. ძლიერნი ამა ქვეყნისანი ერთმანეთს

რბილ საგარძლებს უცვლიან, მართალია საქვეწო საქმისათვის და ყოველმხრივ დაუცველი მოსახლეობისათვის ჯერ ვერ მოიცალებს, მაგრამ „ხალხის სახელით“ და „ხალხზე ზრუნვით“ ისევ ნომინალურად კომუნისტებივით განაგრძობენ პირად კეთილდღეობას და უცხო ქვეყნების ინტერესებში „მოღვაწეობას“.

როგორც ჩანს, საქართველოში ჯერ კიდევ დარჩა ქონება მისატაცებელი, თუ გადასახანილებელი (ალბათ, მინა და მსხვილი საწარმოები...), ჯერ კიდევ საჭიროა ქვეყანაში განუკითხაობა, ქაოსი და დესტაბილიზაცია, რომ დაოსებულმა, სახლკარდაქცეულმა, ლუკმაპურის საშოვნელად გასულმა ადამიანმა, ვერ გაარკვიოს, ვინ მტერია და ვინ მოყვარე.

ქართველების უმრავლესობა ამ ბოლო დროს ძირითადად გამწენ უფალს შვეთხოვთ შველას, „გამარჯვებულ“ საქართველოს მხოლოდ სადღეგრძელოებში მოციხსენებთ და უკეთესი მომავლის იმედით იშვიათი მოთმინებით ვიტანთ ყოველგვარ გაჭირვება-შეურაცხყოფას.

როგორც ჩანს, დაგვიწყნა, ჩვენს წინაშეა 3000-ზე მეტი ციხე-სიმაგრე-ნი საკუთარი ხელით რომ აუგიათ და ენა, მამული, სარწმუნოება საუკუნეების მანძილზე ღირსეულად დაუცვიათ, მათი შთამომავლები კი, ცრუ მესიას აყოლილნი, ერთი უკიდურესობიდან მეორეს ვაწყდებით და

კვლავ სხვისი მონაყლების იმედზე ვართ. „მომხმ რესპუბლიკების, შემდეგ კი „მეგობარი ქვეყნების“ შემყურებს მზეც კი ხან ჩრდილოეთიდან ამოგვყავს, ხან კი — დასავლეთიდან“...

უამთა სვლა კი მიუჩნეს კუთვნილ ადგილს ყველა „წინამძღოლს“, ერი და ბერიც მივხედებით, უბედურება-დაცემის, დაბეჩავება-გაღატაკების, მორალური თუ ფიზიკური განადგურების მიზეზებს, მაგრამ ვინდლო გვიან არ იყოს... „უქართველებო საქართველოს“ ხომ მრავალი შინაური თუ გარეული, აშკარა თუ მოკეთის ნიღაბს ამოფარებული მტერი ნატრობს.

იქნებ დროა დამოუკიდებლობადადგენილი სახელმწიფოს მოქალაქეები ძილბურანიდან გამოვიდეთ, წამოვდგეთ და საკუთარი ქვეყნის გადარჩენისათვის ჩვეც გაგანძირით ხელი და უფრო მეტად კი თავი (ადგილობრივი მმართველობის ორგანოების არჩევნების შედეგების მიხედვით თუ ვიმსჯელებთ, ორ მესამედს ამომრჩეველებისას ჯერ კიდევ უნდა ეძიოს...).

XX საუკუნის ბოლოს ის მაინც უნდა შევიგნოთ, რომ ერთი ადამიანი, თუნდაც დავით აღმაშენებლის თუ სოსო ჯულაშვილის დონის პოლიტიკოსი სადღეისოდ ვერც დემოკრატიულ ინსტიტუტებს დაგვიმკვიდრებს და ვერც სამართლებრივ სახელმწიფოს აგვიგებს. ამასთან, არც იარაღის ძალით ხელისუფლების ცვლა მოგვითმის რაიმე ხეირს და ერთადერთი შანსი გადარჩენისა მომავალ საპარლამენტო არჩევნებშია.

იქნებ ამჯერად მაინც გავაკეთოთ სწორი არჩევანი და საკანონმდებლო ხელისუფლებაში ერის გულშემატკივარი, მაღალი ზნეობითა და პროფესიონალიზმით გამოირჩეული მამულიშვილები უმრავლესობაში ვიხილოთ.

განსაცდელში მყოფ დედა-სამშობლოს ისევ მისმა შვილებმა უნდა ვუშველოთ.

ალექსანდრე მუხომბაძე
დიასახლისი

ნოტიები გაგზავნა

დები, თათია და თეა ჩხენკელები, ქ. თბილისის 75-ე საშუალო სკოლის ფრთხილად მოსწავლეები არიან. თათიას უფრო ქართული ლიტერატურა და უცხო ენები ეტყვის, თეას კი — მათემატიკური საგნები. სახალხო პარტიის კრწანისის რაიონული კომიტეტის მიერ ჩატარებული კონკურსის „ჩემი თბილისი“ ლაურეატის წოდება მიენიჭა თათია ჩხენკელს (შედაგვი ზეინაბ კობახიძე).

კრწანისის განათლების განყოფილების გამგემ გაგზავნა და სახალხო პარტიის წარმომადგენელმა დავით ქვიშვილმა სამახსოვრო სიგელები და წიგნები გადაცეს კონკურსში გამარჯვებულ ბავშვებს.

თეამ დის სხარული გაიზარა და გაგვანდო, რომ ისინი ყოველთვის „უშვებენ“ ხელნაწერ, მხატვრულად გაფორმებულ გაზეთს სახელწოდებით „ქრონო-გეოგრაფიკა“, ჯერჯერობით, მათი ნაშრომის შემფასებლები ახლობლები, მეზობლები და თანაკლასელები არიან.

ბედნიერ მომავალს, ოცნებების ასრულებას ვუსურვებთ დებს. ქვემოთ გთავაზობთ თათიას თემას — „ჩემი თბილისი“.

ჩემი თბილისი

მოსასმენად უძველესი, ლამაზი ლეგენდაა მეფე ვახტანგ გორგასლის მიერ ტფილისის დაარსებისა და ცხელ წყალში ხობობის ჩაყარდნის ამბავი, რისთვისაც ქალაქს თბილისი დაერქვა.

მართლაც, თბილი და თავისებურა ჩემი თბილისი, საქართველოს სტუმართმოყვარე დედაქალაქი. რა ეროვნების ხალხი არ ცხოვრობს ოდითგან აქ. ბოლო დროს, ამ უცნაურ ქალაქში ზანგებიც გამოჩნდნენ. ისინი ქართულად მიმართავენ თბილისელებს, — „ძამო, როგორა ხარ!“

საკვირველი თავისებურება ყოველთვის ჰქონდა ისტორიულად ჩემს ქალაქს —

ულამაზესი ბუნება, სიმწვანე, ბუნებრივი გოგირდის აბანოები... ამის გამო ალბათ გულზე შურით გამსკდარი მტრები, ბრძოლას იმ ზღაპრის პერსონაჟებივით იწყებდნენ უკუდავების წყალს რომ ბოროტი ბაყბადევი დაეპატრონა...

ქალაქში უამრავი ეკლესია და ტაძრებია. ჩემს უბანში გვერდით გვერდ დგას ქართული, სომხური და ებრაული სალოცავი. „პაცი იყავ კაცური და სადაც გინდა, იქ ილოცე“ — ასე ფიქრობს დავით აღმაშენებლიდან მოყოლებული დღემდე ქართველი კაცი.

ამ ნათქვამზე საკუთარი გულის მელოდია გამასხნდა, რომლითაც ყოველი დილა იწყება ჩემთვის — „ჩემო თბილისქალაქო“ შენმა დარმაც იდარა, შენ იყავი კარგად და მე კი არა მინდა რა“.

აბანოებთანში ვცხოვრობ, ძველ, კოლორიტულ უბანში — იტალიური ეზო, დახვეწილი კიბე, დილაადრიან სამეზობლო გადაძახილებით ვიღვებ — „ნათელა, ნათელა, მანონი არ გინდა, გოგო?“ — „ურჩი ვონცე!“; „ქუ ასერენე — ცავატანე!“ ეს სხები ერთმანეთში ირევა და თავს რაღაცით მაშინაც ძალიან ამაყად ვგრძნობ, უცხოელი სტუმრები სურათებს რომ აქ გადაიღებენ ხოლმე...

ნებისმიერი პოეტური სულის, თუნდაც მხატვრული ნიჭით დაჯილდოებული ადამიანი გაიხარებს ჩემს მეზობლად რომ ცხოვრობდეს. მტკვარზე ტივი, მერე ბორანი ძველბურად ისევ შეტყვის ძირში გზას გააგრძელებს და მთაზე შეფენილ, ძველბურ ნაშუქურთმალ სახლებს მოქეფვითა სიმღერით ეხმარება. სწორედ მისი მოპირდაპირე მხარეა ჩემი საცხოვრისი. ხომ ძალიან ლამაზია, მაგრამ რამდენჯერ მიფიქრია „ნეტავ აქ როგორ ცხოვრობს ხალხი, ბავშვი არ გამოძვრეს რომელიმე აივნებიდან და წყალში არ გადმოვარდეს-მეთქი, მაგრამ უმალ თავიც დამიშვებდნენ, — ღმერთი იმ ბავშვს, ალბათ სასწაულად გადაარჩენს-მეთქი. ისე, ვის გაუმსაძინებდებოდა, თუ არა გადარჩენილს ბორანზე მოქეფვ მდიდარი ბიძები, მერე შოკოლადით გაუმსაძინებდებოდა, სადღეგრძელოთი დალოცავენ ბავშვს, ალბათ...“

კარგ სიტყვას ხომ დიდი სიკეთის ძალა აქვს. თბილისში კი განსაკუთრებით უყვარო ლამაზი სადღეგრძელოების თქმა. ისინი ბევრნაირია, ჭრელია, თუმცა მათში სიტყვა დედა — ხშირად მეორდება.

დედა-თბილისი, მთაწმინდაზე ქართლის-დედა, დედა-ბოძი, დედაქალაქი ყველაფერს

იტანს და თბილისმაც შეიფარა თავისიც და უცხო ჯიშიც. ასეთია თბილისი, — თავის შვილს მოაკლეს და სხვისას არ ათქმევინებს, დედა არა მყავსო. ყველა ეროვნების ადამიანს ამიტომ ძალიან უყვარს იგი.

ყველაფერს ითმენს დედის გული. შვილებსაგან შეგინება კი ძალიან სწყინს. ბიჭები რომ ამბობენ, „შენი დედა“... — „ჩემი დედა“... — ამაზეც ძალიან გაბრაზებულია დედა-თბილისი. უხმოდ გარინდებული ელოდება თბილისი შვილების დაჭკვინება-დადინჯებას. სწავლას და შრომისმოყვარეობას ელოდება და თან გაბრაზებულია, მაგრამ მზრუნველი მშობელივით მაინც თავის მოვალეობას ასრულებს.

ჩვენს გვერდით, ბალნეოლოგიური კურორტის ეზოში ცხელი გოგირდის სამკურნალო წყლის ამოხეთქვამ გაახარა დიდი თუ პატარა. დალამდება თუ არა, ყველას შვილებს უფასოდ, უშურველად აბანავებს დედა-თბილისი სამკურნალო გოგირდის წყლით. კაცები ხართ? — შელამბულზე ისმის ეზოში ჩასასვლელთან. „არა, ქალები ვართ!“ — პასუხობენ განაზებული მოზანაგენი და უხერხული, სვედანარევი სცილილი ხარობენ, უშუქო ქალაქში რომ მაინც თბილად ბანაობენ. მათ შორის ბევრი ლტოლვილია. ასე მგონია, ახლა ისინი ზღვას იხსენებენ.

გულდაგულ ისხამენ გოგირდოვან, ცრემლბგარეულ წყალს და თბილისში, დედის თბილი კალთის ქვეშ არიან შეფარებული.

რამდენი ტკივილი ანუხებს მოხუცებულს — მრავალსაუკუნოვან დედას. დასვენების მაგიერ კი, ვლილი და ვანუხები. მას კი გახალისება სჭირდება, ჩვენ, ყველას — თითო ძირი ხე მაინც რომ დაგვეგრო, იქნებ, სხარულით გაახალგაზრდავებულიყო კიდევ.

რამდენი რამე მინდა გითხრა, ჩემო საყვარელო თბილისო, როგორ მიყვარხარ, ნეტავ იცოდა. მაგრამ ჩვენ ყველა ბავშვს ვლაპარაკობთ და ცოტას ვტყუებთ, ალბათ. შენი ქუჩები გაივსო სევდიანი, დარდინი ადამიანებით. ისევ შენ შეგეცოდა ყველა და კიდევ მეცი მათ უფასო სამკურნალო წყალი. ხალხი კი, ზოგი ლტოლვილად, ზოგიც, ვისაც ფული ჰქონდა, საზღვარგარეთ წავიდა. ნეტავ, როგორ ცხოვრობენ სხვაგან? შეილისაგან მიტოვებული, მარტოდ დარჩენილი დედასავით ჩუმად ტრის თბილისი და მაინც შვილის მოლოდინში ათენ-ალამებს. შუალამისას, გვერდმოქცეული, გაჩახახახებული მოვარეც ლამის ქართლის დედის ჯამში ჩაყარდეს, ისეა გადაღლილი. ჩუმად ქვითინებს ფეხზე დგომით გადაქანცული ქალი, მაგრამ მაინც მას მოელო, გასქერის გზას... აი, ისიც, ერთი უკვე დაბრუნდა... უცხოური მანქანით გაუსწორდა ტრეს, ზემოთ, დედისკენ გააპარა მერე.

დედა-თბილისმა შეუნდო შვილს. გაიხარა, თუმცა, რაღაც ჩაილაპარაკა. შვილი ხომ მისი გაზრდილია, ვერ გაიგონა, მაგრამ უმალ მიხვდა დედის ნათქვამის აზრს: თბილისს ეტლები და ფატიონები, მომღიწრე ბავშვები და ძველბური დარბაისლური ჩაცმულობა უფრო დაამშვენებდაო, შვილი...
თათია ჩხენკელი

მანსახლება

ადამიანის უფლებათა დაცვისა და პატიმართა სოციალური უზრუნველყოფის საერთაშორისო ორგანიზაციის პრეზიდენტმა გიორგი თევზაძემ გააფრცხლა განცხადება, რომელშიც ნათქვამია, რომ საქართველოს ინტერესებიდან გამომდინარე, საქართველოში „თურქი-მესხების დეპორტაციის საკითხის დადებითად გადაწყვე-

ტა იმ შემთხვევაში, დასაფიქრებელია, თუ რა შედეგის წინაშე შეიძლება აღმოჩნდეთ. საქართველოს ხელისუფლება უნდა გამოვიდეს ყველა გლობალური საკითხის გადაწყვეტისას მხოლოდ და მხოლოდ საქართველოს ინტერესებიდან გამომდინარე და არა რომელიმე ქვეყნისა თუ ორგანიზაციის რეკომენდაციებიდან.

თუ მაინც და მაინც ხელისუფლებას სურს დაბრუნის „მესხ-თურქები“ საქართველოში, უნდა გაითვალისწინოს ისიც, რომ ნებისმიერი ოჯახში ახალი წევრის მიღება ხდება ყველა წევრის თანხმობით, ამიტომაც „მესხ-თურქების“ საქართველოში დეპორტაციის საკითხის საბოლოო გადაწყვეტისათვის მიამჩნია, რომ

უნდა ჩატარდეს საყოველთაო რეფერენდუმი, სადაც მიეცემა საშუალება საქართველოს მოსახლეობას გამოთქვას თავისი აზრი და დამოკიდებულება ამ საკითხთან დაკავშირებით და საკითხი უნდა გადაწყდეს მოსახლეობის ინტერესებიდან გამომდინარე, რამეთუ ერთი ჯგუფის ინტერესების დაცვით არ შეიძლება

საქართველოს მოსახლეობის უფლებები და უზულებელყოფილი არ იქნას მოსახლეობის აზრი, თუ საქართველო რეალურად ისწავფვის დემოკრატიზაციის ადამაღობის გზაზე.

ადამიანის უფლებათა დაცვისა და პატიმართა სოციალური უზრუნველყოფის საერთაშორისო ორგანიზაციის პრეზიდენტი

აქაი ასათიანი:

ჩვენი ხალხი უკვდავია და გზას უსათუოდ გაიგნებს

მეშვიდე გვერდიდან

რამ არ იცის და უბრალოდ ცდებოდა. ამას წინათ თქვა, რომ ორი ზაფხული ვიყავით ხელისუფლებაში, ეს ხომ ასე არ იყო, მხოლოდ ერთი ზაფხული ვიყავით ხელისუფლებაში და აქედან გამომდინარე, ორი ზაფხულს ვერ დავისვენებდი სამთავრობო აგარაკზე, და რაც გადაბმით არსად და თუ სადმე ვიყავი, საქმეზე ვიყავი. ეს დაფიქსირებულია და გადამოწმებაზე შეიძლება. ამ ფაქტობრივ მტკიცებაზე, რომ მასთან ძნელია ნორმალურად კამათი და ლაპარაკი.

ერთსავე ვიყავი, რაც უნდა ცილი დამხმარის მანანა არჩევაზე-გამსახურებაში, მისთვის პასუხის გაცემა ზეიადისთვის ერთგვარად ჩრდილის მიყენება იქნება და ამიტომ ვიყავი თავს ისე, ვურჩევდი, რომ სანამ რამეს იტყვის, ცოტა დაფიქრდეს, თორემ, რაც მან ილაპარაკა და დაწერა, ნორმალური ადამიანი იქდან მიხვდება, თუ ვინ დალუპა ზეიადი გამსახურდია. არანორმალურის აზრი კი მე არ მაინტერესებს. ერთიც არის, სტალინიმ ერთხელ, თუ იცით, რა უთხრა კრუსკაიას, თუმცა მე ვერ ვიტყვი მანანა არჩევაზე-გამსახურებას ამას, რადგან არც მე ვარ სტალინი და არც მანანა კრუსკაია. ხომ იცით, რა უთხრა — ლენინის ცოლობა არ ნიშნავს, მისი ყოცობაზე გასმოგვსო.

— ამ ბოლო დროს საბაზრო ეკონომიკა ბევრს სიცივის, შიმშილისა და გაჭირვების ასოცირებას უქმნის. ნათუ, ჩვენი ხალხისათვის მართლაც მიუღებელია წარმოების კაპიტალისტური სისტემა, თუ თავს ვერ გაბამთ რეფორმებს? — საკითხი ნამდვილად აქტუალური გახდა. ჩვენმა ხელისუფლებამ იმდენი მოახერხა, რომ მოხდა რეფორმის დისკრედიტაცია. სხვათა შორის, ეს ხელისუფლება ამიტომაც უნდა შეიცვალოს, რომ ახდენს ჯანსაღი და პროგრესული იდეის დისკრედიტაციას. კაპიტალიზმი რაღაც პანაცეა კი არ არის. უბრალოდ, ეკონომიკა უნდა იყოს ნორმალური. საბჭოთა სოციალისტური ეკონომიკა იყო არანორ-

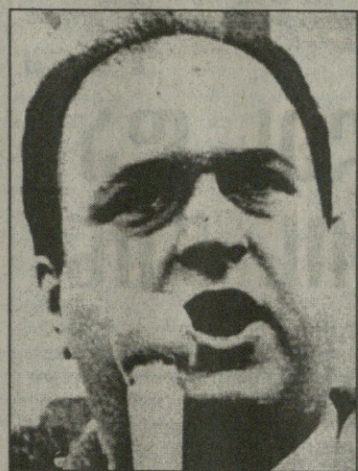
მალური და ახლა ვუბრუნდებით ნორმალურ ეკონომიკას. ამ დაბრუნების პროცესს პქვია რეფორმები. დასაწყისის თითქმის არა უშავდა. ღარი შემოვიდა და თავის ფუნქციას ასრულებდა, კუპონის ბედი არ გაიზარა, მაგრამ შემდგომ ყველაფერი გაკეთდა იმისათვის, რომ აღარც ღარი იყოს და აღარც ეკონომიკა. ამის თავი და თავი არის კორუფცია. სინამდვილეში, ამჟამად არავითარი რეფორმა არ ხორციელდება და ხდება მისი დისკრედიტაცია. რეფორმა არ ვარგაო. არ არის ეს რეფორმა და როგორ ივარგებს? გამოდიან სავალუტო ფონდის და მსოფლიო ბანკის მონინაღმდეგეები და მათ კეყანა დალუპესო. რატომ არ დაილუპა პოლონეთი, ბალტი-სპრეთი, ალბანეთი ევროპის სხვა ქვეყნები? იმიტომ, რომ ჩვენთან კორუფციამ დაამუხრუჭა რეფორმა, პოლონეთში კი ბალცეროვიჩი ფულს კი არ იპარავდა, ჩაატარა მტკივნეული რეფორმა და ყოველწლიურად ეკონომიკის ზრდა 6-7%-ია. ჩვენთან კი, წლების მანძილზე განდევნის ვითომ რეფორმა და ევროპაში შედგეს ვერ ხვდება. ამაში დამნაშავეა ხელისუფლება და არა თვით რეფორმა, თორემ ეს ეკონომიკური წყობა აღიარებულია მსოფლიოში, როგორც ცივილიზებული და პროგრესული, რასაც, სხვათა შორის, ჩვენი მემარცხენეებიც იზიარებენ, საით მოგზაურობენ თუ აკვირდებით, საით და დასავლეთში, იმიტომ, რომ კარგია იქ. რატომ არ მიდიან ჩრდილოეთი კორეაში, წელიწადში თითო ტრუსკს რომ ურგებენ ხალხს და ბალახს რომ ქაშენ ახლა. ჩინეთის მიღწევებზე რომ ლაპარაკობენ, რითია ეს მიღწევები? კაპიტალისტური რეფორმებით, მეტი არაფრით. თორემ, შეადარონ სოციალისტური წყობის პერიოდს და გამოჩნდება რომელიც უკეთესია.

ასე, რომ, რაც ჩვენში ხდება, ეს არ არის რეფორმა. ამ ტიტულურ კორუფციას ვერ გაუშვებდა თვით ამერიკის შეერთებული შტატები. კიდევ მაგარი ქვეყანა და ხალხი ყოფილვართ, რომ ამას ვუძღვებ.

— ჩვენს საგადასახადო სისტემაზე რას გვეტყვით. უწყობს

თუ არა ის ხელს მეწარმეობის განვითარებას?

— ეს არის ტაქტიკის საკითხი, 200 წელია ჩვენი ხალხი ნორმალური ეკონომიკური ცხოვრე-

ბიდან ამოვარდნილი იყო და როგორ უნდა შეჩვეოდა ის იმ აზრს, რომ 100-დან 55 ლარი უნდა გადახდებოდა სახელმწიფოსათვის, თუ მეტი არა. ამიტომ, ჩვენი ხალხი გადასახადს გადახდის კულტურისთვის უნდა შეგვეჩვიო. დაგვეწყოს 5-10%-ით და მერე ავსულიყავით ცივილიზებული ქვეყნების დონემდე. სად გვეჩქარებოდა. ესეც კორუფციის წყაროა, სხვათა შორის, არ გახდებიან და ჩამიდე ჯიბეში. პოლიტიკური ბერკეტიც არის.

— აა, არ იხიდე? როგორც კი რამეს გამოიხდებ, მაშინვე დაგვიტყვი. აი, ამასთან გვაქვს საქმე, რადგან ქვეყანას მართავს ცეკას მდივანი სინამდვილეში და მას მაინც დარჩა ის ძველი წარმოდგენები. ამას მე საგინებლად და სალან-ძღავად კი არ ვამბობ, ეს მისი პრობლემაა არის და ჩვენიც.

— საუკუნის დასასრულს ქართველობა ეგებება სრული ეროვნული მარცხის პირობებში. ხალხი თავად-დასაწყული არ უყურებს ამ მოვლენებს, სურს აქტიური ბრძოლა, თუნდაც თვითგადარჩენის ინსტიქტიდან გამომდინარე, მაგრამ ეროვნული ლიდერის ამორჩევა უჭირს. რა არის იმისათვის საჭირო,

რომ XXI საუკუნის საქართველომ რეალური იმედის თვალთ შეხედოს?

— მე პრინციპულად სხვანაირად ვუყურებ ამას. ხშირად ამბობენ, როდის მოვა დავით აღმაშენებელი. ვერასოდეს ვერ მოვა, რადგან დავითს ერთი უპირატესობა ჰქონდა ყველა პოლიტიკოსთან შედარებით, იგი მეფედ დაიბადა და 16 წლის დაჯდა სამეფო ტახტზე, ვერც ვერავინ შეეცდებოდა ამ ტახტს. ე. ი. ხელისუფლების მოპოვების პრობლემა მას არ ჰქონდა. ამიტომ, ამ ტიპის ლიდერზე ოცნება ფუჭია და ყველამ თავი უნდა დაანებოს. რომც დაიბადოს ამ პოტენციალის მქონე კაცი, ხელისუფლებაშიც რომ მოვიდეს, დემოკრატიულ წყობილებაში მაინც არ ექნება ის უფლებები, რაც დავითს ჰქონდა. ამიტომ, ხალხმა თავი უნდა დაანებოს ასეთი ქარიზმატიული ლიდერის ძებნას. ზეიადზე დიდი ქარიზმატიული ლიდერი შეიძლება მსოფლიოში არ დაბადებულა, მაგრამ ქარზმატულ ლიდერზე აქვთ ერთი კონკრეტული ამოცანა და შეცდომაა მერე მისი ფუნქციის გაგრძელება. ზეიადის ქარიზმი იყო საქართველოს თავისუფლება, მან ეს გააკეთა, ამით შევიდა ისტორიაში და ამჟამად ყველა მისი მიმდევარი, ზეიადისტები რომ ეძახიან, პოლიტიკურად განწირული არიან, რადგან ეს მიზანი უკვე მიღწეულია და განხორციელებული, დანარჩენი უკვე არის სპეკულირება ამ თემის. შევარდნაძეს, როგორც ლიდერს, პრეგმატულად უყურებდნენ, იქნებ გამოგვადგესო, მაგრამ დიდი ვერაფერი მოიტანა. საერთოდ უნდა გაცემებდნენ ის აზრი, რომ მოვა ვიღაც კაცი, მესია და ყველაფერს მოავადგვებს. ეს ასე არ მოხდება. რა თქმა უნდა, 4 მილიონი კაცი ვერ მოვა სათავეში, მაგრამ ფაქტია, რომ პოლიტიკური კულტურა თანდათან იზრდება საქართველოში, ამას უცხოელებიც აღიარებენ. ეს ჩვენა ვართ უკმაყოფილო, თორემ საქართველო თავისი დემოკრატიული წყობით, მასშტაბით, პოლიტიკური პარტიებით, პოლიტიკური ცხოვრების დონით გამორჩეული ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებში. ჩვენი ხალხი

თავისი პოტენციალით არავის ჩამოუვარდება ყველა სფეროში, ზოგიერთში მაღალი მიღწევებიც აქვს. ამიტომ ხალხმა უნდა შეხედოს ვინ რას წარმოადგენს, რა გაუკეთებია, რას აკეთებს, რისი უნარი აქვს და ისე გამოიტანოს დასკვნა არჩევნების დროს. რაიმე წინდანი აკვიტებული აზრით კი არ განსაჯოს პოლიტიკოსი, ის ზეიადისტა თუ შევარდნაძისტი, არამედ იმით, თუ რას ამბობს, რამდენად რეალურს ამბობს და რას წარმოადგენს. თავი არ უნდა მოიტყუოს ამორჩეველმა, აი, მოქალაქეებმა უთხრეს, რომ მილიონ სამუშაო ადგილს შევქმნიოთ და დაუჯერეს ამ ცრუპენტლებს. ეს ხომ სისულელეა, დაიჯერო 4 მილიონიან ქვეყანაში მილიონი სამუშაო ადგილი შეიქმნას. ვისაც ამის სჯერა, ტვინის განძრევა არ უნდა და ეს სანყენი სულაც არ არის. ამიტომ, მატყუარას შანსი არ უნდა მიეცეთ. არ უნდა დაიჯეროთ, რომ ვიღაცა უფასოდ დააროგებს ფორიან კანფეტებს.

რაც არჩევანის საშუალება მოგვეცა, გამოვიყენოთ ეს საშუალება, მეტად დაფიქრდეთ და იქნება სწორი არჩევანი გამოგვიდეს. ამ არჩევნებმა დამარწმუნა, რომ ჩვენი ხალხი მაინც უკვდავი ხალხია და გაიგნებს გზას უსათუოდ. თუ ერთმანეთს დავეხმარებით, ჩვენც მოგვინებს ძლიერ და აყვავებულ ქვეყანაში ცხოვრება, თუ არადა, ჩვენს შვილებს აუცილებლად მოუწევს.

ისე კი, მაინც, იმედი მაქვს, რომ ხუთ წელიწადში თუ სწორი არჩევანი გაკეთდება, ვერ გეტყვით ბელგიისა და პოლანდიის დონეზე გავალთ-ოთქ, მაგრამ საბერძნეთისა და პორტუგალიის დონეს მაინც უნდა მივადნოთ.

რაც შეგვხდება ჩვენ, ტრადიციონალისტთა კავშირს, ჩვენ ვთავაზობთ ამორჩეველს ჩვენს პროგრამას, პრინციპებს და თუ ხალხი მოგვეცემს საშუალებას ამ პროგრამის განხორციელებისა, მინიმუმს ვპირდებით, რომ არავფერს დავაშავებთ და ამაზე უარესი არ იქნება, ახლა რომ არის. დანარჩენს ცხოვრება აჩვენებს.

ესაუბრა
მიხაილ მთაბრაშვილი

აფხაზი სეპარატისტები აფხაზეთში

1942 წელს გადასახლეს. როდესაც ს. დანილოვის შრომის სათაური წავიკითხე — „აფხაზეთის ხალხის ტრაგედია“, ვიფიქრე, ნეტავ რომელ ტრაგედიაზე საუბრობოდა. — მე-16 საუკუნეში თურქეთის მიერ აფხაზეთის დაპყრობაზე თუ მუჰაჯირობაზე (ვიკითხე, რომ რუსი ავტორი რუსეთის მიერ აფხაზეთის დაპყრობას ტრაგედიადა არ ჩათვლიდა). ძალიან გამიკვირდა, რომ ავტორი აფხაზი ხალხის ტრაგედიას უწოდებს აფხაზეთში კოლექტიური იზაცის გატარებას, თითქმის მარტო აფხაზეთს შეხებოდა კოლექტივიზაცია.

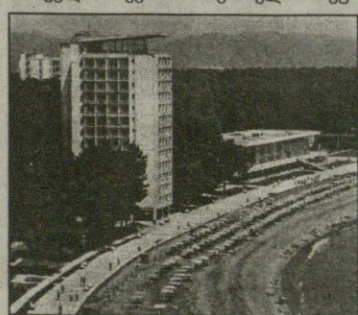
ს. დანილოვი აფხაზეთის მოსახლეობის ეროვნულ შემადგენლობას შემდეგი თანამიმდევრობით ჩამოთვლის: აფხაზები, სომხები, ბერძნები, რუსები, მეგრელები. ყველა ესენი აფხაზეთში დასახლდნენ მე-19 და მე-20 საუკუნეებში, აფხაზეთის რუსეთთან შეერთების შემდეგ, მაშინვე კი აფხაზეთში მარტო აფხაზები ცხოვრობდნენ.

„შავი ზღვის სანაპიროს თურქების მიერ დაპყრობამდე აფხაზეთი იყო რომის იმპერიის პროვინცია“, ვკითხულობთ ისტორიკოსის „ნაშრომში“. (გვ. 5), ე. ი. რომაელები ბატონობის შემდეგ აფხაზეთში თურქები მოსულან. აი, ისტორიის ცოდნა ამას შექცია!

მაგრამ ჯერ ნუ ვიჩქარებთ, ვეცადოთ სტატიის ავტორს. იგი აგრძელებს: რომაელებისათვის აფხაზეთი წარმოადგენდა „რომის სენატუს წინაშე პატივცემულობის გადასახლების ადგილს. მათ ასახლდნენ არა მარტო თავიანთი ოჯახებით, არამედ მომსახურეთა მთელი შტატი, მათ შორის ზანგებოთი. ამ ზანგების შთამომავლები მცირე რაოდენობით დღემდე ცხოვრობენ აფხაზეთში, განსაკუთრებით ოჩამჩირისა და გალის რაიონებში. ისინი სასესებით ასმილობდნენ და მხო-

ლოდ სახით ნაკვები გასცემს მათ წარმოშობას“.

ასეთ რამ ჯერ არ გვისმენია, თურმე გალის რაიონში ზანგების შთამომავლები ცხოვრობენ, ჩვენ კი არ გვცოდნია. რატომ უნდა იბეჭდებოდნენ ასეთი აბსურდი? რაც შეეხება ოჩამჩირის რაიონს, სოფელ აძიუბუაში მართლაც ცხოვრობს გააფხაზებული ზანგის ოჯახი. ცნობილი ფაქტია: მე-19 საუკუნის პირველ ნახევარში აჭარელმა ბეგ-

მა აბაშიძემ სტამბოლის ბაზარზე იყიდა ზანგი და საჩუქრად მიართვა აფხაზეთის მთავარს შარვაშიძეს. რადგან ზანგები პირველი ბატონის გვარს ატარებდნენ, ზანგმა მიიღო გვარი აბაში. მთავარმა ზანგი დაასახლა სოფელ აძიუბუაში. ზანგი აბაშის შთამომავლები დღესაც ცხოვრობენ აძიუბუაში. ეს არის და ეს, დანარჩენი ზანგების არსებობა უცნობია აფხაზეთში.

„აფხაზებს არ ჰქონდათ საკუთარი დამწერლობა — წერს ს. დანილოვი, ამიტომ ამ ხალხის ისტორიისათვის უნდა მივმართოთ მეზობელ ხალხებს“. იმას კი არ აღნიშნავს, რომ აფხაზეთის ისტორიის შესახებ წერილობითი ცნობები მხოლოდ ქართულ წყაროებში გვაქვს.

შემდეგ დანილოვი წერს, რომ „აფხაზეთის რუსეთთან შეერთების შემდეგ რუსეთმა აფხაზთა თავადებს

დაუტოვა უფლება მართონ ქვეყანა დადგენილი წესების მიხედვით და თვით არ ჩაეროთ აფხაზეთის შინაგან საქმეებში, ასე ატყუებს მკითხველს რუსი დამპყრობი. ეს რომ ასე ყოფილიყო, მაშინ აფხაზთა ამდენი აჯანყება რატომ იქნებოდა რუსების წინააღმდეგ? რუსთა „ჩაურეველობის“ დასტურად მარტო 1866 წლის „ლიხნის აჯანყების მაგალითიც კმარა. ანდა რა სინდისით უნდა დაინეროს, რომ რუსულ მმართველობას არასოდეს ჩამოერთმევია მინა აფხაზეთისთვის. აფხაზეთისათვის, ქართველებისათვის ჩამოერთმეულ მინაზე არ დასახლდნენ რუსები. მეცხრამეტე საუკუნეში, სწორედ მინისათვის არ აიძულეს რუსებმა აფხაზეთი დაეტოვებინათ მშობლიური მინა და თურქეთში მუჰაჯირებად გადახვენილიყვნენ.

მიანერს რა გაგრაში პრინცი ოლდენბურგის პირველი კლასის კურორტის შექმნას, ავტორი წერს, რომ ამ დროიდან დაიწყო მინების შესყიდვა. იმას კი არ წერს, რომ გაგრაში პრინცი ოლდენბურგის უფასოდ გამოუყვეს 14 ათასი დესეტინა მინა და იქიდან მკვიდრი აფხაზები და ქართველები აჰყარეს და გაასახლეს, რომ პრინცმა ოლდენბურგსკიმ ერთ-ერთ წვეულებაზე აფხაზებს ქურდობა დასწამა და მათ პრესაში მხოლოდ აფხაზი პოეტა გიორგი შარვაშიძე გამოესარჩლა.

სტატიის ავტორი აგრძელებს: „1914-1918 წლების მსოფლიო ომი თითქმის არ შეხებია აფხაზეთის კეთილდღეობას, ფრონტი იყო ძლიერი შორს და ქვეყანა განაგრძობდა ნორმალური ცხოვრებას“. აფხაზეთის ისტორიის (1986 წ.) ავტორები ზ. ანასტაძე, გ. ძიძაძე, ა. კუჩავაძე კი წერენ, რომ პირველი მსოფლიო ომის წლებში აფხაზეთში „კატასტროფულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა სოფლის მეურნეობა... საზღვარგარეთ თამბაქოს

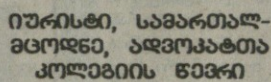
ექსპორტი შეწყდა... ომის წლებში იყო წლები სისტემატიურ მოუსავლიანობისა... მძიმედ აირეკლა ომი მრეწველობაზედაც. მუშათა და მოსამსახურეთა რეალური ხელფასი მკვეთრად შემცირდა. გაძლიერდა სპეკულაცია, 100-200 და მეტი პროცენტით გადიდდა პროდუქტების ფასები... სოხუმში იყო სასურსათო უნესროგობანი ანუ „ქალთა ჯანყი“, გაფიცვები და აი, ყოველივე ამას ეძახის დანილოვი „აფხაზეთის კეთილდღეობას“.

მხოლოდ ერთი სიმართლე წამოცდა სტატიის ავტორს, 1917 წელს რომ „ხალხი არ აპყვა კომუნისტთა მაყდუნებულ ლოზუნგებს“. ქვემოთ ს. დანილოვი აგრძელებს, რომ აფხაზეთის სახალხო საბჭო წინააღმდეგობას შეხვდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის ხელისუფლების მხრივ. იმას კი არ აღნიშნავს, რომ 1920 წლის 6 თებერვალს აფხაზეთის სახალხო საბჭო მეტხარე ტაშით შეხვდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის სახალხო საბჭოს მთავრობის თავმჯდომარის ნოე რამიშვილის საბჭოს სხდომაზე გამოსვლას. წერს, რომ ამ დროს აფხაზეთში „ყველა ადამიანი-ისტრაციული თანადგომიდან იყვნენ ქართველები“. იმას კი არ აღნიშნავს, რომ აფხაზეთის სახალხო საბჭოს თავმჯდომარე იყო აფხაზი ვარლამ შარვაშიძე, მთავრობის თავმჯდომარე არზაყან ეშუგარი. იგი სიმართლესაც წერს: „აფხაზეთის ტერიტორია დაპყრობილი იქნა წითელი არმიის მიერ 1921 წლის 4 მარტს“. მაგრამ იქვე აღნიშნავს, რომ 1937 წლის შემდეგ აფხაზეთში უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარე მეგრელი იყო. აფხაზეთის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე 1937 წელს და შემდეგ წლებში იყო აფხაზი მიხეილ დელბა, შემდეგ წლებშიც აფხაზი ანდრია ჭიჭუა, ბაგრატი შინკუბა.

მეორე ავტორის ნ. ვორობიოვის მიერ 1919 წელს დონის როსტოვში დაბეჭდილი სტატია სათაურით კი „საქართველოს სოხუ-

გაგრძელება მე-10 გვ.

... ვინ მოგინებო ჩემად წინამძღვრად

საქარსველოში ნაციზმის
ხსენება, რბილად რომ ვთქ-
ვათ, გაუმართლებელია, ხოლო
შიშს იმისა, რომ პასპორტში

დამავალ პერიოდში. ანუ, ვისაც მოუწევდა, ეროვნულობას აღნიშნავდა პასპორტით, ვისაც არა და, მხოლოდ მოქალაქეობას. მაგრამ, როდესაც მოსახლეობას სთავაზობ პასპორტებს მხოლოდ მოქალაქეობის აღმნიშვნელი გრაფით, როდესაც ეროვნულობას უსმობ (გერმანული პასპორტით მხოლოდ პასპორტში) და თავს ასევე მხოლოდ შენ ნების ისე, რომ ჩამორჩენილობისათვის ტუტსაც კიდევც, ეს უკვე აგრესიულობაზე მეტია. ვფიქრობ, ამას არა აქვს გამართლება,

არ მეჩვენება ლოგიკურად არც მონინაღმდეგე მხარის ისტორიული ანალიზი. საერთოოდ, კაცობრიობის ისტორიის მანძილზე ეროვნულობას მრავალჯერ შეუტეის სხვადასხვა იდეოლოგიური პლატფორმიდან. ამ მიმართებით უფრო გამოკვეთილად ჯეროსანთა ლიდერები გამოიყურებიან. მათ საპირისპიროდ შეიძლება დავით აღმაშენებლის მაგალითის მოყვანა. განსაკვეთით მრავალი თანამედროვესაგან (მაგალი-

ოზარ ჯანაულიძე
ბუნების დაცვის
კავშირის გამგეობის
თავმჯდომარე

(გალაკტიონი)

ფასულები ხომ ქართველო-
ბისათვის უღელდნენ
ქართველებს და ებრძოდნენ
ქართულ ენას, უღელტენ დე-
დუბრძვიან ახლაც. ყურში
ჩამწივის მსახიობი ეთერ კო-
ლიონის სიტყვები: „Знаете,
Грушан, как муравей, раздавим“.
ახლობან გამოვიდა რუსი ავ-
ტორის ლაზარეოს ნიგნი „ბე-
დისნერის დიადონოსტიკა“,
სადაც ავტორი ცოცხალი მა-
გალითებით ამტკიცებს, რომ
ჩადენილი ბოროტებისათვის
საჯელი თაობიდან თაობას
გადაეცემა, რომ პირადი
კარმის გარდა არსებობს
გვაროვნული ანუ ოჯახური
კარმა. შვილები პასუს აგე-
ბენ მშობელთა ცოდვებზე-
წებელით თუ შიგნითიდან

ეროვნული ნიშნების მოშ-
ლის მომხრენი თავს იმიდ-
იპარტობენ, რომ ეროვნება
არ უნერიათ ამერიკელებს,
დანაელებს, ნორვეგიელებს,
მაგრამ იპას კი არ იფაღ-
ისნიენენ, რომ საქართველო-
ში სხვა დემოგრაფიული
კითარებაა. ისეორ და აფხ-

ნერილი მინდა და
ვაშთავრო გალაკტიონის
ლექსით:
„რა მასზე გულდამწ-
ყვეტი, მეტეხო და დიდმის
ველო,
მიდიოვ და ფიქრობდ-
ეს არ არის საქართველო.
არის ხალხი რკინაზეები
არის ავტო, მოტო, ველო,
არის ოჯახებიც, მაგრამ
ეს არ არის საქართველო“.

ციალა ზრემაძე

ლია წერილი

საქართველოს პრეზიდენტს, გავთონ ელენაძე შეუარსებებს,
საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარეს
გავთონ ზურაბ ჟვანიას,
საქართველოს გენერალურ დირექტორს,
გავთონ ეფთხარ ჩაჩიას,
გავთონ „საქართველოს“ რედაქციას

ქ. თბილისის ჩუღურე
თის რაიონის აგარის ქუ
ჩის მცხოვრებლებს თვეებ
ის განმავლობაში არეულად

აქედან გამომდინარე, შეგ
ვიძლია ვივარაუდოთ, რო
ეს უკანასკნელი ქმედებ
მიმართულია საქართველო
სახელმწიფოებრიობის ძირი
გამოთხრისაკენ.

ჩვენ ვიღებთ ვალდებ
ბულებას, გადავიხადო
მოხმარებული ელექტროენ
ერგიის საფასურ, თუ დაგ
ვარწმუნებენ იმაში, რო
ჩვენს მიერ წვალებით შე
გროვილი თანხები
საქართველოს ხაზინაშ
ალმოჩნდება და ენერგიი
მიწოდების ვალდებულებ
აიღებს თელასი.

მოვითხოვთ, დიცვა
საქართველოს კონსტიტუცი
ითა და საერთაშორისო სა
მართლით აღიარებული ად
ამიანის უფლებანი, როგორ
წარუვალი და უზენაეს
ღირებულებანი, რამეთუ
სახელმწიფოს, რომელი
ვერ იცავს მოქალაქეთა თ
ნასწორობის პრინციპს
სირცხვილია ჰქონდ
დემოკრატიულ და სამართ
ლებრივ სახელმწიფოებრ
ობაზე პრეტენზია. ამ უკ
ნასკნელის თქმის საფუძ
ელს „ჩაგრული უბნის“ წარ
მომადგენლობას „ძლიერ
ამა ქვეყნისათა“ გაჩაჩა
ბული უგზავნიდან გად
მოხედვა გვაძლევს.

ინტერვიუ

ჩვენი რუბრიკა შემოგთავაზებთ პატარა ინფორმაციას საქართველოში არსებული და პოპულარული ფილმის შესახებ

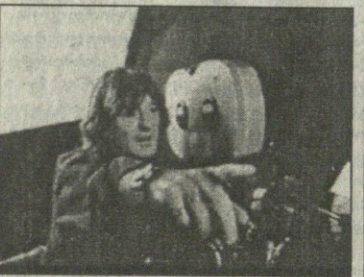
„ლოლიტა“

მწერალმა ამავე სახელწოდების რომანი დაასრულა 1954 წელს, მაგრამ თვით ნიკიტის გამოშვებას პრაქტიკულად დასჭირდა და მხოლოდ 1955 წელს საფრანგეთში Olympia Press-ში გამოიცა (საქვიალი-ზებულ ეროტიკულ გამოცემ-ლობაში). ერთ-ერთი ეგზემპლარი რომანისა ჩაუვარდა გრემი გრინს, რომელმაც ნაწარმოებს შედეგად უწოდა.

უფლება ამ ფილმის ეკრანზე წამოსვლისას ასორმოდან ათასად გაიყიდა. და პირველი სურათიც შედგა 1962 წელს, რომლის რეჟისორია სტენლი კუბრიკი, მთავარ როლს ასახიზნებს სიუ ლაიონი.

1990 წელს კი დიმიტრი ნაბოკოვმა კინოფილმს მილიონ დოლარად Carolco Pictures International-ს მიჰყიდა. ნაბოკოვის გარდაცვალების შემდეგ ფილმი „ლოლიტა“ გადაღება რეჟისორმა ედრიან ლინმა დაიწყო.

1994 წლის მიწურულს ლინი სასონარკვეთილებას მიეცა, რადგან ვერცერთმა თანამედროვე ავტორმა ვერ შეძლო გადაეყვანა რომანი კინოდრამატურგიის ენაზე. კიდევ ორი წელი

დასჭირდა „ლოლიტას“ იდეიდან გადაქცეული ფილმად. რეჟისორი ფილმის შესახებ წერდა: „დასაწყისისათვის რომ მცოდნოდა, თუ რამდენი ალუდგებოდა წინ ფილმს და გამოიყენებდა ცენზურას, სურათს აღარ გადავიღებდი“.

1996 წლის შემოდგომაზე პრეზიდენტმა კლინტონმა ხელი მოაწერა კანონს, რომელიც უარყოფდა საბავშვო პორნოგრაფიას. განსაკუთრებით კანონი მოქმედებდა კიდევ იმ შემთხვევაში, თუ გამოყენებული იყო კომპიუტერული გრაფიკა და უფროსის სხეულზე პროცესის დროს მიმონტაჟებულია ბავშვის სახე.

რატომ წამოიჭრა ეს თემა, ან რა შუაშია ეს?

საქმე იმაში მდგომარეობს, რომ ფილმის გადაღებისას მთავარი როლის შემსრულებელს, 15 წლის გოგონას ჰყავდა 19 წლის დუბლიორი, რომელსაც იღებდნენ სექსუალურ სცენებში, ხოლო კანონის გამოსვლის შემდეგ რეჟისორმა სურათიდან მთლიანად მოხსნა ისეთი კადრები, სადაც სხეული ჩანს ტანსაცმლის გარეშე. საოცარი ის გახლავთ, რომ ამას ფილმის თემისა და შინაარსისათვის არ უმოქმედია.

დღესდღეობით ფილმი ორ ნაწილად გამოდის, რომელსაც წინ უძღვის 15 წუთიანი გაფრთხილება იმის შესახებ, რომ ეს არის ახალი ვარიანტი „ლოლიტას“, მაგრამ რეჟისორს სჯერა, დადგება მომენტი, გამოჩნდება ავტორისული ვარიანტი, როგორიც ლაინს უკვე ჰქონდა ფილმზე „ძლიერი გართობანი“.

ძელია ითქვას, თუ როგორ მორალურ კომპრომისზე მოუხდა წასვლა ლაინს, რათა დაეცვა ცენზურისაგან პატარა. თვით სტივენ შიფი აღნიშნავს, რომ შემოკლებული ვარიანტიც კი შეესატყვისება ნიკიტის ვარიანტს. „მე არასოდეს მინახავს, რომ რეჟისორი ასეთი სიყვარულით ეპყრობოდა თავის ნამუშევარს, ეს სიყვარული კი გადაარჩენს არა მხოლოდ ფილმს, არამედ თავის თავსაც. მე ვიცი, რომ ედრიანი სულით ნამდვილი მხატვარია, თუმცაღა თვითონ უარყოფს ამ ფაქტს. ახალი ფილმი, მეჯერა, რომ გახდება გამოსასყიდი“.

დღევანდელ ნომერში შემოგთავაზებთ ინტერვიუს ჩემთვის და ალბათ, ყველა ახალგაზრდისათვის კუმირად ქცეულ მსახიობთან ბრედ პიტთან.

ბრედ პიტი — ისე როგორც ჯეიმს დინი და ჯეკ ნიკოლსონი, ფლობს ისეთ გამორჩეულ ცოდნას, რომელსაც ვერაწირობად ისწავლის კაცი. მან იცის, სად როგორ უნდა მოიქცეს.

ფილმ „შემოდგომის ლეგენდა“ ავტორი აღნიშნავს, რომ მას გააზრების კარგი უნარი აქვს. სურათში „ინტერვიუ გამპირებთან“ ბრედს აქვს სტატიკური როლი — რომ გამოვაცალკევოთ ფილმში, მოქმედება მეორე მსახიობისა. ფილმში მსახიობი უმოძრაოდ იჯდეს იყოს, გარეგნობით მაინც იპყრობს მაყურებელთა ყურადღებას. პარტნიორი ფილმში „ინტერვიუ გამპირებთან“ — ტომ კრუზი აღნიშნავს, რომ პიტი არანაირ ტექნიკურ ილუზიას არ იყენებს. „მთლიანი ემოციური ზენოლა ხილულია ყველასათვის“.

მე ისეთი ადამიანი ვარ, რომელიც არაფერს არფულებს. ყველანაირ კითხვას მოეძებნება მარტივი პასუხი, მაგრამ ზოგიერთი ადვილად პოულობენ, ზოგი კი — პირით.

თქვენ როდესმე თუ მიგიმართავთ ფსიქოანალიტიკოსისათვის?

— არა, მაგრამ ვაპირებ, რადგან ვფიქრობ, ესმარება მშვიდი ძილს.

მისი სახლი გარშემორტყმულია ლანდშაფტით და უამრავი აივნით, ტერასაზე, სახლის გვერდით აუზია და პატარა, ხელოვნური ნაკადული, რომელიც გარშემორტყმულია ულამაზესი ყვავილებით. სახლის უკან კი ხელოვნური ტყეა. ვფიქრობ, მკითხველს გარკვეული მოსაზრება შეექმნა ამ სახლის მფლობელზე და მის ხასიათზე.

ბოლო დროს ბრედ პიტმა ბევრს მიაღწია. დაეხმარა თუ არა ამაში სილაამაზე (ამ კითხვას დუმილის შემდგომ მეგობარი მელის ეტერიჯი პასუხობს).

— ტრისტიანი, ფილმში „შემოდგომის ლეგენდა“ — ეს როლი აღნიშნავს და გამოყოფს მის განსაკუთრებულ სილამაზეს.

თავისებურად, სილაამაზე, როგორც ფრანგები იტყვიან სოლმე, „ეს არის არასამართლიანი ბუნების წყალობა“.

— მე ეს არ მესმის, ყველა ადამიანში არის კიდევ რაღაცა, ვიდრე გარეგნობა, მათ მხოლოდ თვითონ შეუძლიათ ამ თვისების აღმოჩენა და წარმოჩენა.

— პიტს შეუძლია თამაში და მსახიობური ნიჭიც აქვს. სხვა კიდევ რა არის საჭირო?

— არა მგონია, რომ პიტისთვის ადვილი იყო გადაღებები ფილმში „შემოდგომის ლეგენდა“. ბრედი სურათს უყურებდა სულ სხვა თვლით, ვიდრე რეჟისორი. ედუარდ ცვიკი აღნიშნავს: „პიტს საოცარი მსახიობური ყნოსვა აქვს, ემოციურია, მაგრამ არა იმდენად, რომ ექსპრესიული გუნდით, მან თავის გმირს უნდა შთაბეროს სული მთლიანად, მას კი ეს არ შეუძლია“.

— სწორედ ეს გახდა მიზეზი იმისა, რომ ბევრ როლზე და ფილმზე მოაუღდა მსახიობი.

— მე ვიზრდებოდი

ბავშვსტი მორწმუნეების ოჯახში და ამიტომაც ჩემი ნება-სურვილის განხორციელებას ვცდილობდი, მის დასაცავად არასოდეს ვიბრძოდი.

— როგორ ფიქრობ, გართულბები გქონდა ცხოვრებაში?

— არა, იოლი, მხოლოდ იოლი ყველას უნდა დიდება, მაგრამ ბევრს არ უმართლებს.

მოჰყავს ტექსტი ფილმიდან „ინტერვიუ გამპირებთან“: „იცი, თუ არა, რომ ნამდვილად ყველა ვამპირს არ შეუძლია გადაიტანოს ყველაფერი და გახდეს უკვდავი“.

ამ სიტყვებით კი თვით მსახიობი ხაზს უსვას მთლიანად თავის საუბარს და ჩვენი აზრით, სანინალმდგოს გამოთქვამს, რომ ყველაფერში პრობლემა და სირთულე რომლის გადალახვაც ყველა ჩვენგანს უხდება, თუკი მიზანს გვინდა მივალნიოთ.

მოამზადა
ნათია კორაბაშვილმა

ბანიუკანთ ბუნებრივი საშუალებებით

ხალხური მედიცინის საშუალებით ვეკურნალობ შემდეგ დაავადებებს: ფსორიაზს, დიაბეტს, სამწევრა ნერვის ანთებას, კუჭის წყლულს, ამერიონიას, შიდა ქალის წნევას, პიპერტონიას, სკლეროზს, თირკმელებს, რევმატიზმს, ასთმას, ცისტიტს, ეგზემას, პროსტატიტს, სოკოვან დაავადებებს, ტუბერკულოზს, თმის ცვენას, სმენის დაქვეითებას, პლევრიტს, სივითლეს, კლიმაქსს, ნევროზს, ეპილეფსიას, თავის ტკივილებს, გაიმორიტს, უშვილობას, ჩიყვს, ბუასილს და სხვა მკურნალობა ხდება მხოლოდ ბალახებით, ეფექტი გარანტირებულია. დაგვიკავშირდით ტელეფონით: 66-9-65-12 ნანა, 95-44-80 ლამზირა.

ბუნებრივი და ბუნებრივი
დაინფორმირებული პირთა საყურადღებო!

თუ გსურთ:

ღრმად და საფუძვლიანად დაეუფლოთ თანამედროვე ბუნებრივ (მასთან ერთად ეკონომიკურ ანალიზს, საგადასახადო საქმეს) მიიღოთ სათანადო სერთიფიკატი ისწავლოთ ქალაქის ცენტრში. მიმართეთ აკად. პ. გუგუშვილის სახ. საქართველოს ეკონომიკურ-პოლიტიკური ინსტიტუტის ბუნებრივთა მომზადება-გადამზადების ცენტრს, რომელიც აცხადებს ხელახალ მიღებას 3-თვიან კურსებზე. სწავლა დაიწყება 1 თებერვალს.

მისამართი: თავისუფლების მოედანი, პუშკინის ქ. 5, მე-5 ან მე-3 სართულზე (რექტორი, აკადემიკოსი ლეო ჩიქავა), ან ბუნებრივთაში.

ტელ: 99-60-20, 93-12-37, 93-36-93, 79-50-05 (სალამოს)

მოზილური: 8(99) 57-39-46.

გახსენება

მამუკა გოგუაძე

ჩვენი მამუკა, შვიდი წელი გავიდა უწენოდ. სამ თებერვალს ხომ შენი დაბადების დღეა. ისე ნათელი კვალად დატოვა ყველას გულში, რომ მას დაივწყება არ უწერია. მამულზე უსაზღვროდ შეყვარებული, საოცრად კეთილი კაცი, როგორი სატყევეარი ხარ. გვეგონა, დრო გავიდოდა, დრო ყველაფრის მკურნალი, მაგრამ, არა. დრო მიდის, იარა არ ყოფილება, ჩვენი სახლის ყველა ოთახის კედლიდან შენ იმზირები, შენ მოგხედავთ და ... ეს რა ჰქენი, ვიტყვი და ცრემლები ყველა სიტყვას ახრჩობენ.

მამუკა, შვილი, 28 წელსაც ვერ მიაღწიე, საოცრად ენერგიული, შემართული ისე მოსწყდი ამქვეყნიერებას, როგორც მეტეორი წყდება ხოლმე მშობლიურ კოსმიურ სხეულს და გაიფლვებს ცის კაბადონზე. არის ასეთი გამოთქმა: „ადამიანი ფრესკა არ არის, მხოლოდ პირდაპირ უყურო, ადამიანი ქანდაკებაა და მას იმ კუთხიდან უნდა შეხედო, საიდანაც უკეთ მოჩანს“ — ჩვენ კი ამჟამად ისლა დაგვრჩენია, რომ შენს ქანდაკებასაც ვუყუროთ და შენს ლამაზ მზერას ოთახის კედლიდან.

ღმერთმა ნათელში ამყოფოს შენი სული, ნათელში იყავ, შვილი.

მშობლები

ქვემოთა-აუდიტ სერვისი

ლიცენზია № 091
მთავარზეთ აუდიტორულ მომსახურებას ზოგად აუდიტში

1. საფინანსო-სამეურნეო სამართლის აუდიტორული შემოწმება;
 2. საკონსულტაციო მომსახურება და რეკონსტრუქციები;
 3. მონევის შეფასება-გადაფასება;
 4. ბუღალტრული მომსახურება;
 5. ფირმების რეგისტრაცია.
- თბილისი, თავისუფლების მოედანი, პუშკინის ქ. 5
80-2 სართ. ტელ: 93-15-89 (პაიჯარი 43-11)

მთავარი რედაქტორი

სერგო
ჯანაშია

ტელეფონები:

რედაქტორი: 93-20-36,
რედაქტორის
მოადგილე: 93-18-41

რედაქციის მისამართი:

თბილისი, თავისუფლების მოედანი, პუშკინის ქ. 5
გაზეთის ინდექსი 66447

გაზეთის დირექტორი:

ელგუჯა ჩხაიძე

რედაქცია: ვია თვალაძე (რედაქტორის მოადგილე), ზაზა ალდაშვილი (კომერციული დირექტორი), კობა კაპანაძე (სამართლისა და რეგ. პოლიტიკის განვ. გამგე), გიორგი ლალაშვილი (რეალ-იზაციის განყოფილების გამგე), კორნელიშვილი: კობა ბრეგვაძე, ქეთი ჩაღნელი, ქეთი გუგუაძე, ხათუნა ზაქარაიშვილი, ნათია ჭანტურია, მანანა ლობჯანიძე, ნანა ძეგლაია, იზოლდა ცირდავა.

კორექტორები: აშლია გოგრაშვილი, ამრითა ჯანაშია

გაზეთი ხელმძღვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპებით. გამოქვეყნებულ მასალებზე პასუხს ავტორები აგებენ

რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444